

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

LIIKETALOUS

OPINNÄYTETYÖRAPORTTI

**Pienosakeyhtiö, sen varojen jako
sekä osakeyhtiön ja sen osakkaan verotus**

Erja Hakola

Liiketalouden koulutusohjelma
joulukuu 2008
Työn ohjaaja: Paula Lamminen

TAMPERE 2008

Tekijä(t):	Erja Hakola	
Koulutusohjelma(t):	Liiketalous	
Opinnäytetyön nimi:	Pienosakeyhtiö, sen varojenjako sekä osakeyhtiön ja sen osakkaan verotus	
Työn valmistumis- kuukausi ja -vuosi:	Joulukuu 2008	
Työn ohjaaja:	Paula Lamminen	Sivumäärä: 63

TIIVISTELMÄ

Tämä työ toteutettiin toimeksiantona tamperelaiselle tilitoimistolle. Työn lähtökohtana oli tilitoimistossa oleva asiakas, joka on yhden osakkaan osakeyhtiö. Työn tarkoituksena oli toimeksiannon lisäksi toimia hyvänä lähdeoteoksena osakeyhtiöstä ja osakkaan verotuksesta. Työn lähteinä onkin käytetty mahdollisimman uutta ja ajankohtaista kirjallisuutta.

Työn tavoitteena on käsitellä osakeyhtiölain muutosta ja sen mukanaan tuomia uusia varojenjakoja. Näistä jakotavoista tyypillisin on osingot. Muita jakotapoja ovat vapaan oman pääoman rahaston jakaminen, osakepääoman alentaminen, osakkeiden lunastus ja hankinta sekä yhtiön purkaminen. Jakotapojen lisäksi on käsitelty maksukykyisyyttä, nettovarallisuutta sekä peiteltyä osingonjakoa. Työn alussa on myös käsitelty osakeyhtiötä yhtiömuotona, jotta lukijalle syntyisi hyvä kokonaiskuva osakeyhtiöstä.

Työssä on käsitelty myös ansio- ja pääomatuloja. Tuloverolaki määrittelee pääomatulon niin, että se on omaisuuden tuottama tai sen luovutuksesta saatu tuotto. Kaikki muu on ansiotuloa, kuten palkat ja eläkkeet. Tulojen lisäksi on käsitelty myös niiden verotusta ja verotuksessa tehtäviä vähennyksiä.

Työn case-osuudessa on laskettu osakeyhtiön ja osakkaan verot vuodelle 2008. Laskenta on tehty tämän hetkisten tietojen perusteella, arvioksi tulevasta verotuksesta. Verojen laskennan lisäksi on laskelmien avulla pyritty selvittämään kannattaisiko osakkaan nostaa palkkaa vai osinkoa yrityksestä.

Nämä laskelmat on tehty ajatellen osakkaan ja yrityksen verotusta. Saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että osakkaalle on kannattavinta nostaa yrityksestä palkkaa sekä verotonta pääomatulo-osinkoa. Seuraavaksi edullisimmat tilanteet syntyvät kun, varojen jakoa hajautetaan niin, että palkan ja pääomatulo-osingon lisäksi nostetaan veronalaista ansiotulo-osinkoa.

Avainsanat: osakeyhtiö, osakeyhtiölaki, verotus, varojenjako, tulot, osingonjako

Author(s): Erja Hakola

Study programme(s): Business Administration

Title of the thesis Small private limited company and sharing its assets and taxation of a company and its shareholder

Month and year of completion: December 2008

Supervisor: Paula Lamminen

Number of pages: 63

ABSTRACT

This report was made as an assignment for an accounting company in Tampere. The report studies a customer of the accounting company - private limited company with one shareholder. Although this report was a commissioned assignment, its content has been selected to apply to all private limited companies. Therefore fresh and current literature has been selected as information sources.

The new Companies Act changed how a private limited company can share its assets. The new legal ways are paying dividends, returning to shareholders part of the free equity fund, reduction of share capital, share retirement and distributing assets following winding up the company. Relating to sharing the assets, this report includes also information about liquidity, net assets and hidden distribution of dividends. In the beginning of the report, information is included about private limited companies as a company form, in order to give the reader sufficient knowledge about this essential background.

From the shareholder's point of view this report explains difference between capital income and earned income, how the two types of income are taxed, and what deductions can be made for taxation purposes.

The case study section of the report includes calculations of the company's and its shareholder's taxes for 2008. These calculations are based on knowledge which we have at this moment. There are also calculations of salary and dividends. These are made to find out which would be the most tax efficient way for the shareholder to draw money from the company.

The calculations take into account about both the shareholder's and the company's taxation. As a conclusion, the most efficient way is for the shareholder to draw salary and the tax-free dividend on the capital income. The next best ways are for the shareholder to be paid a taxable dividend in addition to drawing a salary and tax-free capital-income dividend.

Key words: Private limited company, Companies Act, taxation, assets, income, dividend

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	5
2 Osakeyhtiö yhtiömuotona.....	6
2.1 Perustaminen	6
2.2 Osakkeet ja osakepääoma.....	8
2.3 Hallintoelimet.....	9
2.3.1 Yhtiökokous	9
2.3.2 Hallitus, toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto.....	11
2.4 Osakeyhtiön verotus	12
3 Osakeyhtiön varojen jakaminen	14
3.1 Jakotavat	14
3.1.1 Osingot	14
3.1.2 Vapaan oman pääoman rahaston jakaminen	16
3.1.3 Osakepääoman alentaminen	17
3.1.4 Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen	19
3.1.5 Yhtiön purkaminen ja rekisteristä poistaminen.....	20
3.2 Maksukykyisyys	22
3.3 Nettovarallisuus.....	25
3.4 Peitelty osingonjako	27
4 Henkilöverotus	28
4.1 Pääoma- ja ansiotulot ja niiden verotus.....	28
4.1.1 Osinkotulot	32
4.1.2 Vuokratulot.....	34
4.2 Verotuksessa tehtävät vähennykset	35
4.2.1 Pääomatulojen vähennykset	35
4.2.2 Ansiotulojen vähennykset.....	36
5 Case: Yritys X Oy ja osakas Y	41
5.1 Yrityksen perustiedot.....	41
5.2 Yrityksen verotus vuodelle 2008.....	41
5.3 Osakkaan verotus.....	42
5.3.1 Osakkaan verojen laskenta	42
5.3.2 Palkkaa vai osinkoa - vertailu.....	44
5.3.3 Yhteenvedo palkkaa vai osinkoa -vertailusta.....	54
6 Yhteenvedo.....	56
LÄHTEET	58
LIITTEET.....	60

1 Johdanto

Tässä työssä tarkastellaan uutta osakeyhtiölakia ja sen tuomia muutoksia osakeyhtiön varojenjakoon. Lisäksi työssä käsitellään osakeyhtiötä yhtiömuotona, jotta lukijalle syntyisi kattava kuva osakeyhtiöstä. Työn case-osuudessa sovelletaan teoriaosuutta ja käsitellään osakeyhtiön ja osakkaan verotusta käytännössä.

Työn tarkoituksena on toimia hyvänä ja kattavana teoksena osakeyhtiöstä ja sen varojen jakotavoista. Lisäksi casen tarkoituksena on antaa tietoa kuinka osakeyhtiön ja osakkaan verotus muodostuu. Verotuksessa on myös pyritty selvittämään, mitkä olisivat kannattavimmat tavat yrityksen jakaa varoja ja osakkaan nostaa rahoja yrityksestä. Tätä on selvitetty esittämällä erilaisia vertailevia laskelmia palkasta ja osingosta, koska tämä on asia, joka herättää eniten kysymyksiä osakkaan kannalta.

Uusi osakeyhtiölaki tuli voimaan 1.9.2006. Uuden lain myötä osakeyhtiön varojenjakotavat muuttuivat. Tässä työssä käsitellään kaikkia lain mukaisia varojenjakotapoja, joista yleisimmin käytetään osinkoja. Muita jakotapoja ovat vapaan oman pääoman rahaston jakaminen, osakepääoman alentaminen, osakkeiden lunastus ja hankinta sekä osakeyhtiön purkaminen.

Työssä käsitellään myös osakkaan tuloja, joita ovat pääoma- ja ansiotulot. Pääomatuloja ovat omaisuuden tuotto tai sen luovutuksesta seurannut tuotto. Kaikki muu on ansiotuloa. Tulolajien lisäksi käsitellään niiden verotusta ja verotuksessa tehtäviä vähennyksiä.

Teoriaosuuden jälkeen käsitellään casea. Case pohjautuu olemassa olevaan osakeyhtiöön, jossa on yksi osakas. Osakeyhtiö on metallialan yritys, joka työllistää osakkaan lisäksi kaksi työntekijää. Hyvän kokonaiskuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta saa liitteenä olevista tuloslaskelmista ja taseista.

Työ toteutettiin toimeksiantona tilitoimistolle, jossa kyseinen osakeyhtiö on asiakkaana. Vaikka työ onkin toimeksianto, on sillä tarkoitus olla myös tekijälle itselleen hyötyä tulevaisuudessa. Tämän vuoksi työstä on pyritty tekemään mahdollisimman kattava niin, että sitä voi soveltaa myös muihin osakeyhtiöihin.

2 Osakeyhtiö yhtiömuotona

Osakeyhtiö on Suomen yleisin yhtiömuoto. Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan 31.12.2007 Suomessa oli osakeyhtiöitä 187 846 kappaletta. Seuraavaksi yleisin yhtiömuoto oli yksityinen elinkeinonharjoittaja. (Patentti- ja rekisterihallitus 2008.)

Osakeyhtiöiden toiminta muuttui uuden osakeyhtiölain myötä 1.9.2006. Uusi laki toi mukanaan tarvittavia uudistuksia osakeyhtiöiden toimintaan. Toiviainen (2006) käsittelee uuden osakeyhtiölain keskeisiä tavoitteita. Ensinnäkin oli tavoitteena luoda joustava ja kilpailukykyinen laki, joka antaisi silti riittävän turvan vähemmistöosakkaille ja velkojille. (Pökkylä 2006: XI.) Tässä myös onnistuttiin. Uusi laki antaa enemmän mahdollisuuksia päättää asioista yrityksen sisällä. Laista on toisin sanoen osaksi poistettu ja osaksi kevennetty joitakin rajoituksia ja muotomääräyksiä, kuitenkin niin, että velkojien ja vähemmistöosakkeenomistajien suoja ei vahingoitu. (Siikarla 2006: 13 – 15.) Toiviaisen (2006) mukaan tavoitteena oli myös tehdä laista selkeä ja sellainen, että se palvelisi pieniä osakeyhtiöitä. Lisäksi sen tarkoituksena oli parantaa yritystoiminnan tehokkuutta ja kilpailukykyä, sekä turvata puitteet rehelliselle yritystoiminnalle. (Pökkylä 2006: XI.)

2.1 Perustaminen

Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen tai oikeushenkilö. Lain mukaan perustajana ei kuitenkaan voi olla alaikäinen, holhottavaksi julistettu tai konkurssissa/ liiketoimintakiellossa oleva. (Siikarla 2006: 25 – 26.)

Osakeyhtiö perustetaan perustamissopimuksella, joka korvaa aiemmin tarvittut perustamiskirjan ja perustamiskokouksen pöytäkirjan. Osakeyhtiölain 2 luvun 2 §:n mukaan perustamissopimuksessa tulee aina mainita:

- sopimuksen päivämäärä
- kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet
- osakkeesta yhtiölle maksettava määrä (merkintähinta)
- osakkeen maksuaika
- yhtiön hallituksen jäsenet; sekä
- yhtiön tilintarkastajat

Tämän lisäksi osakkeenomistajat allekirjoittavat sopimuksen ja sitoutuvat näin merkitsemään ja maksamaan osakkeet. (Siikarla 2006: 27, Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

Perustamissopimuksen lisäksi yhtiön tulee laatia yhtiöjärjestys. Osakeyhtiölain mukaan yhtiöjärjestyksessä tulee olla yhtiön toimintanimi, kotipaikka ja toimiala. (Siikarla 2006: 28.) Uuden osakeyhtiölain myötä yhtiöjärjestyksen lain vaatimaa sisältöä on kevennetty, jonka vuoksi yrityksillä on enemmän mahdollisuuksia muokata yhtiöjärjestyksestä omanlaisensa. Tämä tarkoittaakin sitä, että yhtiöjärjestyksen ymmärtäminen ja huolellinen suunnittelu tulee korostumaan. Tämä olisi tärkeää, koska kuten Helminenkin (2006: 28) toteaa, että ”yhtiöjärjestyksen merkitys yhtiön toiminnan säännöstävänä välineenä tulee lisääntymään”.

Koska yhtiöjärjestyksen merkitys on näin suuri, tulisi siinä sopia kaikki ne asiat, jotka ovat yrityksen toiminnan kannalta tärkeitä. Siksi yhtiöjärjestys ei saa olla kopio toisen yrityksen yhtiöjärjestyksestä, vaan jokaisen yrityksen tulisi laatia omanlaisensa yhtiöjärjestys. (Siikarla 2006: 32 – 33.)

Yhtiöjärjestyksen sisällöstä Siikarla (2006: 34) toteaa: ”Yhtiöjärjestys on yhtiön sisäinen säännöstö, joka sitoo itse yhtiötä, sen hallintoelimiä, tilintarkastajia ja osakkaita samalla tavoin kuin osakeyhtiölaki.” Siksi olisikin tärkeää, että lain vaatimien seikkojen lisäksi yhtiöjärjestyksessä otettaisiin kantaa mm. seuraaviin asioihin: kenellä on oikeus edustaa yhtiötä, milloin hallitus on päätösvaltainen ja kenellä on oikeus kutsua ylimääräinen yhtiökokous koolle ja millä edellytyksin (Siikarla 2006: 37).

Huomioitavaa tietenkin on, että pienessä osakeyhtiössä, jossa osakkeenomistajia on kenties vain yksi, ei yhtiöjärjestyksellä ole suurta merkitystä. Siinä tapauksessa, että osakkeenomistajia on enemmän tai he ovat perheen ulkopuolisia, nousee yhtiöjärjestyksen merkitys heti. Tällöin yhtiöjärjestys on se, johon pitäisi turvautua ongelmatilanteiden tullessa ilmi. (Siikarla 2006: 32.)

Siikarla (2006) suosittelee, että yhtiössä, jossa osakkaat ovat vieraita toisilleen, tulisi osakkaiden laatia ns. osakassopimus (Siikarla 2006: 37). Osakassopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jolla sovitaan osakkeenomistajien keskinäisistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Osakassopimuksen ero yhtiöjärjestykseen on se, että yhtiöjärjestys sitoo kaikkia osakkaita, osakassopimus taas vain sopimuksen osapuolia. Voidaankin sanoa, että nämä kaksi täydentävät toinen toisiaan yhtiön toiminnan kannalta ja itse sopimuksesta voidaan ottaa määräys yhtiöjärjestykseen. Sopimuksessa sovitaan yleensä yhtiön rahoittamisesta, hallinnosta ja/tai varojen jaosta. Sopimukset ovat varsin tavallisia silloin, jos yhtiössä on pääomasijoittaja/sijoittajia. (Hannula & Kari 2007: 16 13 - 14, 33.)

Osakassopimuksessa voidaan sopia mm. seuraavista asioista:

- yrityksen hallinto ja päätöksenteko
- sopijapuolten sijoitukset
- varojenjakoo mm. osingot
- sopijapuolten velvoitteet
 - o työnteko
 - o salassapito
 - o kilpailukiello
- sopimuksen rikkomisen seuraukset
- voimassaolo ja päättymisehdot

(Hannula & Kari 2007: 90 - 92.)

Perustamissopimuksen, yhtiöjärjestyksen ja mahdollisen osakassopimuksen laatimisen jälkeen osakkeenomistajat merkitsevät itselleen osakkeita ja maksavat ne tietyn ajan kuluessa yritykselle. Tämän jälkeen osakeyhtiö rekisteröidään kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta. (Siikarla 2006: 46.)

2.2 Osakkeet ja osakepääoma

Osakepääoma koostuu tietyistä määrästä osakkeista. Osakkeita voi olla vain yksi tai esimerkiksi 100 000, riippuen yrityksestä ja osakkeenomistajien määrästä. Jokaisella osakkeella on osakeyhtiölain mukaan samanlaiset perusoikeudet, jotka jaetaan hallinnoimisoikeuksiin ja varallisuusoikeuksiin. (Siikarla 2006: 60.)

Hallinnoimisoikeuksien perusteella osakkeenomistaja voi esimerkiksi osallistua yhtiökokoukseen, vaatia tietyn asian käsittelyä yhtiökokouksessa tai vaatia osakekirjaa. Varallisuusoikeudet taas antavat osakkeenomistajalle oikeuden esimerkiksi osinkoon, uusien osakkeiden merkitsemiseen tai varojen saamiseen yhtiön osakepääomaa alennettaessa. (Siikarla 2006: 60.)

Näitä yllämainittuja perusoikeuksia voidaan kuitenkin yhtiöjärjestyksellä rajoittaa. Tästä seuraa osakkeiden erilaisuus, joka tarkoittaa tavallisimmin sitä, että osinkojen saantia rajoitetaan tai osakkeista tehdään äänivallattomia. Yrityksellä voi olla erilaisia erilaisia osakkeita. Esimerkiksi A-osake on oikeutettu osinkoon, mutta on äänivallaton ja B-osake ei ole oikeutettu osinkoon, mutta on äänivaltainen. (Siikarla 2006: 55, 57.)

Uusi osakeyhtiölaki vaikutti myös osakkeisiin. Lain uudistuksen myötä luovuttiin pääsääntöisesti nimellisarvoon sidotusta järjestelmästä, jossa osakkeille määriteltiin nimellisarvo. Vanhan lain aikana kaikkien osakeyhtiöiden täytyi automaattisesti määritellä osakkeille nimellisarvo. Nyt uudet osakeyhtiöt voivat päättää haluavatko ne käyttää nimellisarvoa vai eivät. Mikäli nimellisarvoa halutaan käyttää, täytyy siitä määrätä yhtiöjärjestyksessä. (Siikarla 2006: 177 – 178, Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

Nimellisarvoisessa järjestelmässä osakkeenomistajien maksaessa osakkeensa yhtiölle, merkittiin nimellisarvoa vastaava määrä osakepääomaan ja loppuosa ylikurssirahastoon. Nyt, mikäli yritys ei kuulu nimellisarvoiseen järjestelmään, ei näin tarvitse tehdä. Yritys voi vapaasti päättää joko perustamissopimuksessa tai osakeantipäätöksessä, mihin osakkeista saatavat rahat sijoitetaan. Osakeyhtiölain määräämän osakepääoman vähimmäismäärän täytyttyä, voidaan ylimenevä osa sijoittaa silti omaan pääomaan tai vaihtoehtoisesti sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Osakepääoman vähimmäismäärä on yksityisissä osakeyhtiössä 2 500 euroa ja julkisissa osakeyhtiöissä 80 000 euroa. (Siikarla 2006: 177 – 178, Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

2.3 Hallintoelimet

2.3.1 Yhtiökokous

Osakeyhtiössä suurinta päätäntävaltaa käyttää yhtiökokous, jonka muodostavat kokouskutsulla koolle kutsutut osakkeenomistajat. Osakkeenomistajien lisäksi paikalla ovat yleensä hallitus, hallinto-neuvosto, toimitusjohtaja ja tilintarkastajat. Lisäksi paikalla voi olla muita henkilöitä, joita tarvitaan antamaan tarvittavia tietoja yhtiökokouksen päätöksentekoon. (Siikarla 2006: 104, 111 – 112.)

Yhtiökokouksia on kahdenlaisia, varsinaisia ja ylimääräisiä. Varsinaisia voi olla yrityksestä riippuen useampikin, mutta yleensä niitä on vain yksi. Määrästä voidaan sopia yhtiöjärjestyksessä, mutta osakeyhtiölaki vaatii vähintään yhden varsinaisen yhtiökokouksen pidettäväksi. Kokousten määrä ja niiden käytännön toteutus riippuu pitkälti yrityksen koosta. Mikäli kyseessä on pieni osakeyhtiö, jossa on vain muutama osakas, kokouksen pitäminen tarkoittaa käytännössä pöytäkirjan laatimista. Isoissa yhtiöissä kokoukset taas ovat tarkasti järjestettyjä tapaamisia osakkeenomistajien kesken. (Siikarla 2006: 107.)

Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tässä kokouksessa käsitellään tilinpäätökseen liittyvät asiat. Tämä tarkoittaa tilinpäätöksen vahvistamista, voiton käyttämisestä päättämistä, vastuuvapauden myöntämistä hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle. Lisäksi valitaan hallitus, hallintoneuvosto ja tilintarkastajat. Yhtiöjärjestyksessä voi myös olla määräyksiä siitä, mitä asioita kokouksessa tulee käsitellä. (Siikarla 2006: 107 – 108.)

Yhtiökokous päättää kaikista niistä asioista, joista osakeyhtiölaissa määrätään. Yhtiökokouksen tehtäviä ovat mm. hallituksen ja hallintoneuvoston valinta, tilinpäätöksen vahvistaminen, yhtiöjärjestyksen muuttaminen ja yritysjärjestelyt. (Mähönen, Säiläkivi & Villa 2006: 88.) Osakkeenomistajat voivat yhtiökokouksessa tai sen ulkopuolella, päättää monista asioista myös yhtiöjärjestyksen vastaisesti. Tämä vaatii kuitenkin sitä, että kaikki osakkeenomistajat hyväksyvät asian. Esimerkiksi osakkeenomistajat voivat päättää, että yhtiökokouksen pitopaikkana on joku muu kuin yhtiön kotipaikka (Siikarla 2006: 35).

Varsinaisen yhtiökokouksen lisäksi voidaan järjestää ylimääräinen yhtiökokous. Tämä kokous järjestetään: yhtiöjärjestyksen määräyksestä, kun hallitus katsoo sen aiheelliseksi, kun osakkeenomistajat tai tilintarkastajat vaativat tai kun hallintoneuvosto vaatii sitä ja sillä on oikeus päättää kokouksen pitämisestä. Osakkeenomistajat, jotka omistavat vähintään 1/10-osan osakkeista, voivat vaatia ylimääräistä yhtiökokousta pidettäväksi. Vaatimus tulee esittää kirjallisesti ja siihen täytyy olla jokin syy. Tilintarkastaja taas voi vaatia käsiteltäväksi tilintarkastuksessa huomattuja väärinkäytöksiä tai maksukyvyttömyyttä. (Siikarla 2006: 109 – 110.)

Yhtiökokouksen päätöksenteko tapahtuu joko enemmistöpäätöksellä tai määräenemmistöpäätöksellä. Enemmistöpäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jota yli puolet annetuista äänistä on kannattanut ja sitä käytetään normaalissa päätöksenteossa. Määräenemmistöpäätökseen taas vaaditaan 2/3 annetuista äänistä ja vähintään 2/3 kokouksessa edustetuista äänistä. Tätä käytetään esim. yhtiöjärjestyksen muuttamisessa ja suunnatusta osakeannista päätettäessä. (Siikarla 2006: 128, 130.)

2.3.2 Hallitus, toimitusjohtaja ja hallintoneuvosto

Osakeyhtiön johto koostuu hallituksesta, toimitusjohtajasta ja hallintoneuvostosta. Näistä hallintoelimistä hallitus on ainut pakollinen. Sen tehtäviin kuuluu yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtiminen. Hallituksen vastuulla on myös seurata ja arvioida yhtiön taloudellista asemaa sekä tähän liittyen, huolehtia taloudellista asemaa koskevan raportoinnin järjestämisestä. Hallituksella on myös vastuu kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan järjestämisestä sekä toimitusjohtajan toiminnan ohjaamisesta. (Siikarla 2006: 135 – 136.)

Osakeyhtiölain 6 luvun 8 §:n mukaan hallitukseen tulee valita 1 - 5 varsinaista jäsentä. Mikäli jäseniä on vähemmän kuin kolme, on valittava ainakin yksi varajäsen. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.) Erityisesti pienissä osakeyhtiöissä hallitusten jäsenten lukumäärä voi olla pieni ja jos osakkaita on yksi, on varajäsenellä suuri merkitys, vaikkapa pitkäaikaisen sairauden sattuessa.

Hallituksen lisäksi yrityksissä on yleensä myös toimitusjohtaja. Toimitusjohtajaa ei kuitenkaan lain mukaan tarvitse valita ellei yhtiöjärjestys määrää sitä valittavaksi. Käytännön asioiden kannalta toimitusjohtaja on hyvä olla olemassa, sillä hänen tehtäviinsä kuuluu yhtiön juoksevan hallinnon hoitaminen. Toimitusjohtajan tehtävänä on myös vastata yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon luotettavuudesta. (Siikarla 2006: 135, 158.)

Hallintoneuvostoa taas käytetään yleensä vain isoissa yrityksissä. Sen tehtäviin kuuluu mm. valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa. Muista sille kuuluvista tehtävistä määrätään yhtiöjärjestyksessä. (Siikarla 2006: 137.)

2.4 Osakeyhtiön verotus

Osakeyhtiö maksaa omasta tulostaan veron, joka on 26 %:a (Myrsky & Linnakangas 2003: 259). Osakeyhtiön verotettava tulo saadaan selville, kun kirjanpidon tulosta oikaistaan (Kukkonen 2004: 132). Tämä tapahtuu seuraavan kaavan avulla:

Tilikauden voitto/tappio
+ tilikauden ennakoverot
+ veronalaiset tulot, joita ei ole kirjanpidon tuotoissa
– verovapaat tulot, jotka ovat kirjanpidon tuotoissa
+ vähennyskelvottomat menot, jotka ovat kirjanpidon kuluissa
– vähennyskelpoiset menot, jotka eivät ole kirjanpidon kuluissa
– vahvistetut tappiot

Verotettava tulos
(Kukkonen 2004: 133.)

Esimerkkinä veronalaisista tuloista, jotka eivät ole kirjanpidon tuotoissa ovat mm. huomioimatta jääneet tuloerät ja laskennalliset oikaisuerät, kuten peitelty osinko. Verovapaita tuloja taas ovat mm. fuusiovoitto, veronpalautus sekä muista yhtiöistä saadut verovapaat osingot. (Kukkonen 2004: 133 – 134.)

Vähennyskelvottomia menoja, jotka ovat kirjanpidon kuluissa, ovat mm. sakot, verojen korotukset sekä puolet edustuskuluista. Vähennyskelpoisia menoja taas ovat esimerkiksi suunnitelman mukaisten poistojen ja elinkeinoverolain (EVL) mukaisten poistojen erotus. Edellyttäen siis, että suunnitelman mukaiset poistot ovat pienemmät kuin EVL-poistot. (Kukkonen 2004: 133 – 134.)

Osakeyhtiön verosuunnittelun kannalta pyritään tulossuunnitteluun, tämä voi tarkoittaa sekä kirjanpidon tulosta tai verotettavaa tulosta. Yksinkertaisuudessaan tulossuunnittelu tarkoittaa sitä, että pyritään saamaan tuloksesta yritykselle ja/tai omistajille mieluinen. Keinoja miten tähän tavoitetulokseen päästään on monenlaisia ja ne vaihtelevat yrityskohtaisesti. Yksi keino on mm. pyrkiä vähentämään näitä vähennyskelvottomia menoja, joita edellä on lueteltu. (Tikka, Nykänen & Juusela 2008.)

Osakeyhtiön verotus on muuttunut vuoden 2004 jälkeen merkittävästi yhtiöveron hyvitysjärjestelmän poistuttua käytöstä (Siikarla 2007: 25). Hyvitysjärjestelmän tarkoituksena oli poistaa kahdenkertainen verotus eli osingon saajan verotuksessa hyvitetiin yhtiön voitosta jo maksama vero (Myrsky & Linnakangas 2003: 259 - 260). Näin osingon saajan verovapaaksi osinko-osuudeksi muodostui 9,585 % edellisen tilikauden taseen omasta pääomasta. Yli verovapaan osinko-osuuden, veroa maksettiin henkilökohtaisen verokannan ja osakeyhtiön verokannan (29 %) välisen erotuksen verran. (Siikarla 2007: 19.) Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että osinkotulo oli kokonaan verotonta tai jopa sitä, että osingonsaaja sai veronpalautuksena yhtiön maksamaa veroa (Myrsky & Linnakangas 2003: 261).

3 Osakeyhtiön varojen jakaminen

Osakeyhtiön oma pääoma koostuu sidotusta ja vapaasta pääomasta. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma, arvonkorotusrahasto ja mahdollinen ylikurssirahasto. Kaikki muu luetaan vapaaksi omaksi pääomaksi. (Siikarla 2007: 21.)

Seuraavaksi käsitellään kaikkia niitä laillisia varojenjakoja, joita uuden osakeyhtiölain mukaan on. Lisäksi käsitellään maksukykyisyyden ja nettovarallisuuden vaikutusta varojenjakoön sekä peiteltyä osingonjakoa, joka liittyy osaltaan osakeyhtiön varojen jakamiseen.

3.1 Jakotavat

3.1.1 Osingot

Osakeyhtiön tavallisin voitonjakomuoto ovat osingot. Lähtökohteisesti osinkoina voidaan jakaa yhtiön vapaa oma pääoma eli kertyneet voittovarot, joista on vähennetty mahdolliset edellisten vuosien tappiot. Yhtiöjärjestyksessä voi kuitenkin olla osingon määrää rajoittavia ehtoja, esimerkiksi tilikauden voitosta saa jakaa osinkona vain 20 %. (Siikarla 2007: 238.) Osingon määrää rajoittavat myös tasetesti sekä maksukykyisyydesti, joista lisää luvussa 4.2 Maksukykyisyys. Osinkojen verotusta taas käsitellään henkilöverotuksen puolella luvussa 6.2 Osinkotulot.

Osingonjaosta päättää yrityksen yhtiökokous ja päätöksen tulee aina perustua vahvistettuun ja tilintarkastettuun tilinpäätökseen (Kotiranta, Raunio, Romppainen & Ukkola 2007: 13, Siikarla 2006: 233). Yhtiökokous voi myös valtuuttaa yrityksen hallituksen päättämään osingonjaosta. Tässä tapauksessa yhtiökokous määrittelee osinkoihin käytettävän enimmäismäärän. Yhtiökokouksen myöntämä valtuutus voi olla voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen asti. (Kotiranta ym. 2007: 13.)

Osingonjaosta päätetään yleensä varsinaisessa yhtiökokouksessa, joka tulee pitää viimeistään kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä (Siikarla 2006: 107). Yhtiökokouksen tekemä osingonjakopäätös perustuu hallituksen ehdotukseen, joka tulee esittää tilinpäätöksessä. Yhtiökokous voi päättää jakaa osinkoa enemmän kuin hallituksen esittää, mikäli vähemmistöosingon rajat eivät täyty tai yhtiöjärjestyksellä sitä vaatii. (Mähönen ym. 2006: 427.)

Mikäli yrityksen taloudellinen tilanne on varsinaisen yhtiökokouksen aikaan niin huono, että osingonjakopäätöstä ei voida tehdä, voidaan osinkoa jakaa myös myöhemmin. Yritys voi pitää ylimääräisen yhtiökokouksen, jossa päätetään osingonjaosta. Myös tämä jakopäätös tulee tehdä hallituksen ehdotuksesta. (Siikarla 2006: 239 – 240.)

Osinkoa jaetaan yleensä osakkeiden omistussuhteessa, mutta tästä voidaan myös poiketa. Tilannetta kutsutaan tällöin suosivaksi osingonjaoksi. Ongelmana tässä tapauksessa on se, että verolainsäädäntö ei ole vielä ajan tasalla asian suhteen. Verohallinnon ohjeen mukaan osinkotulo on sen osakkaan tuloa, jolle se olisi kuulunutkin. Tämä johtaa siihen, että ylimääräistä osinkoa saava saa sen lahjana osakkaalta, joka luopui osingosta. (Kotiranta ym. 2007: 14.)

Uuden osakeyhtiölain mukaan osinkoa voidaan jakaa myös yhtiön ulkopuolisille esim. osakkaiden lapsille. Tästä ei myöskään ole olemassa verolainsäädäntöä. Verohallinnon ohjeen laatinut työryhmä mietti näitä suosivia osingonjakotilanteita ja alustavan tiedon mukaan osingonjakoa lapselle pidettäneen lapsen vanhempien osinkotulona ja siten edelleen vanhempien lapselle antamaksi lahjaksi. Työntekijälle tehty osingonjako tulkittaisiin ansiotuloksi. (Kotiranta ym. 2007: 26.)

Vähemmistöosingot

Vähemmistöosinkoa maksetaan vähemmistöosakkeenomistajien nimenomaisesta vaatimuksesta. Vähemmistöosakkeenomistajilla tarkoitetaan heitä, joilla on vähintään 1/10 tai yhtiöjärjestyksen edellyttämä määrä osakkeita hallussaan. Vaatimus vähemmistöosingosta tulee esittää siinä varsinaisessa yhtiökokouksessa, jossa päätetään, miten yhtiön voitto käytetään ja ennen tämän päätöksen tekemistä. (Siikarla 2006: 242 – 243.) Vähemmistöosinkoa voidaan jakaa vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta ja osingonjaon mahdollisuus koskee vain tilikauden voittoa. Se ei siis koske varojen jakamista vapaan oman pääoman rahastosta eikä rahastoituja edellisten tilikausien voittoja. (Mähönen ym. 2006: 243, 428.)

Vaatimuksesta tulee jakaa vähintään puolet tilikauden voitosta. Tästä voitosta tulee kuitenkin vähentää ensin yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. Jaettava määrä ei kuitenkaan saa olla kuin enintään 8 %:a yhtiön omasta pääomasta, joka muodostuu osakepääomasta, mahdollisista rahastoista sekä jakamattomista voitoista. (Mähönen ym. 2006: 244.) Mikäli tilikaudelta on jaettu ennen varsinaista yhtiökokousta osinkoa, vähentävät nämä osingot jaettavaa voittoa (Siikarla 2006: 242).

Väliosingot

Uuden osakeyhtiölain myötä on mahdollista jakaa osinkoa myös kesken tilikauden, kyseiseltä kuluvalta tilikaudelta. Osingonjaon tulee perustua tilintarkastettuun ja vahvistettuun tilinpäätökseen, tässä tapauksessa siis välitilinpäätökseen. Kuten tavallisessa osingonjaossa, tulee väliosingonjaossakin ottaa huomioon varojenjakopäätöksen jälkeen yrityksen taloudellisessa tilassa tapahtuneet muutokset eli yrityksen maksukykyisyys. (Siikarla 2007: 75.)

Nämä väliosingot muodostavat kuitenkin vielä ongelmia. Ensimmäkin verolainsäädäntö ei tunne ollenkaan tätä väliosingonjakoa. (Siikarla 2007: 75.) Toinen ongelma on nostoajankohta. Verohallinnon ohjeen mukaan osakkeenomistajan kannalta ei ole merkitystä miltä tilikaudelta osinkotulot tulevat, sillä ne verotetaan osingonsaajan verotuksessa sinä vuonna kun ne ovat nostettavissa. Tästä seuraa kuitenkin se, että tulisi tietää, minkä tilinpäätöksen nettovarallisuutta käytetään osingonsaajan verotuksessa. (Kotiranta ym. 2007: 25.) Verotuksen suhteen voidaankin vain odottaa verolainsäädännön päivitystä.

3.1.2 Vapaan oman pääoman rahaston jakaminen

Osakeyhtiöllä voi olla useampi vapaan oman pääoman rahasto, mutta yleisin niistä on sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto eli SVOP-rahasto. Kuten aikaisemmin todettu, kun osakkeenomistajat maksavat osakkeiden merkintähintaa, voidaan osa tästä sijoittaa sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, kun tarvittava osakepääoma on saatu katettua. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon voidaan myös merkitä sellainen sijoitus, joka on omanpääomanehtoinen, mutta siitä ei välttämättä anneta vastineeksi osakkeita. (Kotiranta ym. 2007: 13.)

Varojen jakamiseen vapaan oman pääoman rahastosta sovelletaan, osakeyhtiölain määräyksiä jaettavasta määrästä, päätöksenteosta ja vähimmäisosingosta, samoin kuin osingonjaossakin. Myös yhtiön maksukykyisyyden täytyy säilyä rahaston jakamisen jälkeen. (Kotiranta ym. 2007: 12.)

Vapaan oman pääoman rahastoon voidaan myös sijoitusten lisäksi siirtää voittovaroja, mutta kun rahaston varoja jaetaan takaisin osakkaille, voi muodostua ongelmia. Ongelmalliseksi tilanteen tekee se, että varojen jakopäätöksessä tulee mainita jaon määrä ja se, mitä varoja jakoon käytetään. Eli mikäli rahastossa on kahdenlaisia varoja, joista sijoitusten palautusta käsitellään verotuksessa pääomapalautuksena ja voittovarojen jakamista osingonjakona, täytyy yrityksellä olla tarkkaan tiedossa, mitä varoja rahastossa on ja kuinka paljon. Mikäli ei kuitenkaan voida riittävän luotettavasti selvittää, että varat ovat pääomapalautusta, katsotaan varojen jako osingonjaoksi. (Verohallinnon ohje: Uuden osakeyhtiölain vaikutuksia verotukseen Dnro 206/345/2007.)

3.1.3 Osakepääoman alentaminen

Osakepääoman alentaminen pitää sisällään osakepääoman jakamisen, osakepääoman alentamisen vapaan oman pääoman rahastoon sekä osakepääoman alentamisen käyttämisen tappion kattamiseen. Alentamispäätöksen tekee yhtiökokous ja päätös vaatii yksinkertaisen äänenenemmistön. Alentamispäätöksessä tulee mainita alentamismäärä ja sen käyttötarkoitus. Käyttötarkoituksella tarkoitetaan sitä, että palautetaanko pääoman osakkaille, siirretäänkö se vapaan oman pääoman rahastoon vai katetaanko sillä tappiota. Päätöksessä tulee aina ottaa huomioon, että osakepääoman on alentamisen jälkeen oltava vähintään vähimmäisosakepääoman verran eli 2 500 euroa. (Siikarla 2006: 250 – 251.) Tämä koskee myös yrityksiä, joiden vähimmäisosakepääoma oli yhtiötä perustettaessa 8 000 euroa (Kotiranta ym. 2007: 14).

Mikäli osakepääomaa halutaan alentaa pysyvästi, edellyttää tämä yhtiöjärjestyksen muuttamista osakepääoman osalta. Yhtiöjärjestyksen muuttaminen tapahtuu yhtiökokouksessa ja muuttamispäätös vaatii määräenemmistön eli 2/3 annetuista äänistä ja vähintään 2/3 kokouksessa edustetuista osakkeista. Osakepääoman alentamiseen sovelletaan velkojainsuojamenettelyä. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiön velkojilla on oikeus vastustaa osakepääoman alentamista, paitsi jos alentamisella katetaan tappioita tai osakepääomaa samanaikaisesti korotetaan vastaavalla määrällä. (Siikarla 2006: 130, 252 - 253.)

Tappion kattaminen osakepääoman alentamisella rajoittaa vapaan oman pääoman jakoa seuraavat kolme vuotta. Näiden kolmen vuoden aikana noudatetaan myös vapaan oman pääoman jaossa velkojainsuojamenettelyä. Osakepääoman samanaikainen alentaminen ja korotus toteutetaan yleensä silloin kuin yhtiö lunastaa omia osakkeita mitätöintiä varten. Kun osakepääomaa alennetaan tappion kattamiseksi tai alennetaan ja samanaikaisesti korotetaan, ei tässä yhteydessä sovelleta velkojainsuojamenettelyä. Toimenpiteistä tulee kuitenkin ilmoittaa kaupparekisteriin. (Siikarla 2006: 253, 255.)

Osakepääoman alentaminen lähtee siis liikkeelle yhtiökokouksen päätöksellä. Tämän jälkeen tehdään ilmoitus alentamisesta kaupparekisteriin. Kaupparekisteri tekee velkojille kuulutuksen, joka julkaistaan virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen alentamisen määräpäivää. Yhtiön itsensä tulee lähettää velkojille kirjallinen ilmoitus kuulutuksesta viimeistään kuukausi ennen alentamisen määräpäivää. Tästä ilmoituksen lähetyksestä tulee toimittaa todistus kaupparekisteriin viimeistään alentamisen määräpäivänä. (Siikarla 2006: 250, 254.)

Kaupparekisteri rekisteröi osakepääoman alentamisen, jos velkoja ei ole sitä vastustanut tai jos velkoja on saanut maksun tai turvaavan vakuuden saatavastaan. Mikäli velkoja vastustaa alentamista, alentamispäätös raukeaa kuukauden kuluttua määräpäivästä. (Siikarla 2006: 254 – 255, Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

Kun osakepääomaa jaetaan osakepääoman alentamisessa, aiheuttaa tämä tuloa osakkeenomistajille. Osakepääoman jako käsitetään pääomapalautukseksi, johon sovelletaan luovutusvoittoverotuksen säädöksiä. Tässä tapauksessa voi syntyä vain luovutusvoittoa, sillä mikäli osakepääoman alentamisen yhteydessä ei hankita tai lunasteta osakkeita, ei voi syntyä luovutustappiota. (Kotiranta ym. 2007: 65.)

Luovutusvoittoa verotetaan pääomatulona, josta maksetaan veroa 28 %:a. Verotettava tulo syntyy kun saadusta tulosta vähennetään hankintameno. Hankintamenon vaihtoehtona voidaan tulosta vähentää hankintameno-olettama, joka on luovutushinnasta joko 20 %:a, jos osakkeiden omistusaika on alle 10 vuotta, tai 40 %:a, mikäli osakkeet on omistettu yli 10 vuotta. Käytännössä tulon saaja saa valita vähentääkö hän hankintamenon vai hankintameno-olettaman, sen perusteella kumpi on suurempi. (Kotiranta ym. 2007: 65 – 66, 88.)

3.1.4 Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen

Osakeyhtiön omia osakkeita voidaan joko hankkia tai lunastaa. Hankinnalla tarkoitetaan vapaaehtoista osakkeiden luovutusta yhtiölle. Lunastuksella taas tarkoitetaan pakkoa eli osakkeenomistajan on luovutettava osakkeet yhtiön tekemän päätöksen perusteella. Pakkolunastamisessa osakkeiden luovuttaja voi saada vastikkeen tai jäädä kokonaan ilman vastiketta. (Siikarla 2006: 257 – 258.)

Osakkeiden lunastaminen tai hankkiminen vaikuttaa yhtiön omaan pääomaan. Molempiin toimenpiteisiin voidaan käyttää sekä vapaa- omaa pääomaa että osakepääomaa. Mikäli yritys käyttää lunastamiseen tai hankintaan osakepääomaa tulee ottaa huomioon velkojainsuojamenettely, mikäli osakepääomaa alennetaan pysyvästi. (Siikarla 2006: 264, 257.)

Kun osakkeita on lunastettu tai hankittu yhtiölle itselleen, on sillä kolme vaihtoehtoa miten menetellä osakkeiden suhteen. Yhtiö voi joko pitää osakkeet itse, laskea ne uudelleen liikkeeseen tai mitätöidä osakkeet. Osakkeiden uudelleen liikkeelle laskeminen tarkoittaa lain mukaan sitä, että järjestetään osakeanti, jonka jälkeen osakkeet voi luovuttaa uudelle omistajalle, kun osakkeet on maksettu. (Siikarla 2006: 260, Osakeyhtiölaki 21.7.2007/624.)

Osakkeiden mitätöinnin yhteydessä menetellään yleensä siten, että osakepääoma samanaikaisesti alennetaan ja korotetaan takaisin. Näin velkojainsuojamenettelyä ei tarvita ja osakepääoma säilyy samana, ainoastaan osakkeiden lukumäärä pienenee. (Siikarla 2007: 125.)

Hankkimis- tai lunastamispäätös tehdään yhtiökokouksessa enemmistöpäätöksellä. Hankintapäätöstä ei voi tehdä muuten kuin osakelajien suhteessa. Mikäli tästä poiketaan, sovelletaan suunnattua hankintaa, johon on oltava painava taloudellinen syy ja yhtiökokouksen päätös tulee tehdä määräenemmistöllä. (Siikarla 2006: 261.)

Suunnattu hankinta kohdistuu yleensä vain joihinkin osakkeenomistajiin tai sitten hankitaan kaikilta osakkeenomistajilta, mutta ei omistussuhteessa. Käytännössä suunnattu hankinta tarkoittaa sitä, että omistussuhteet yrityksessä muuttuvat. Suunnattuun osakkeiden lunastukseen sovelletaan muuten samoja periaatteita kuin suunnattuun hankintaan, mutta lunastus voidaan tehdä vain kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella. (Siikarla 2006: 262.)

Hankkimis- tai lunastamispäätöksen sisältö OYL:n 15:7 §:n mukaan:

1. kumpi kyseessä: lunastus vai hankinta,
2. osakkeiden lukumäärä tai enimmäismäärä osakelajeittain,
3. keneen lunastus tai hankinta kohdistuu, tarvittaessa missä järjestyksessä, suunnatussa hankinnassa perustelut painavalle taloudelliselle syyllle,
4. aika, jolloin osakkeet on tarjottava yhtiölle tai päivä, jolloin osakkeet lunastetaan,
5. vastike ja sen perustelut, sekä jos vastike muuta kuin rahaa, selvitys tämän omaisuuden arvosta,
6. vastikkeen maksuaika ja
7. miten hankinta tai lunastus vaikuttaa yhtiön omaan pääomaan.
(Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

Osakkeiden hankinta, kuten pääomapalautuskin aiheuttaa luovuttajalle pääomatuloa, johon sovelletaan luovutusvoittoverotusta. Sen tarkempi käsittely löytyy luvusta 4.1.3 Osakepääoman alentaminen. Osakkeiden hankinnassa ja lunastuksessa voi kuitenkin syntyä luovutustappiota, poiketen osakepääoman alentamisesta. Tämän luovutustappion voi vähentää verovuonna ja seuraavana kolmena vuotena saatavista myyntivoitoista. Yrityksen itsensä kohdalla, mikäli se päättää hankinnan jälkeen pitää osakkeet itse, mutta myy ne myöhemmin voitolla, syntyy yritykselle verotettavaa tuloa. (Siikarla 2007: 124 - 125, Kotiranta ym. 2007: 65.)

3.1.5 Yhtiön purkaminen ja rekisteristä poistaminen

Osakeyhtiö voidaan purkaa selvitystilan avulla. Purkamisen yhteydessä osakeyhtiön varat jaetaan osakkeenomistajille ja velkojille. Selvitystilan tarkoituksena onkin selvittää:

- mitä varallisuutta yhtiöllä on ja kuinka paljon,
- kuinka tarpeellinen määrä omaisuutta voidaan muuttaa rahaksi,
- mitä velkoja yhtiöllä on ja maksaa ne pois sekä
- maksaa mahdollinen ylijäämä osakkeenomistajille, siinä suhteessa kuin yhtiöjärjestys määrää.

Osakkeenomistajan ylijäämän osuutta kutsutaan jako-osaksi, joka tarkoittaa osakkeita vastaavaa osuutta yhtiön nettovaroista. Toisin sanoen jako-osa vastaa yleensä sitä määrää, minkä osakkeenomistaja saa osingonjaossa. (Siikarla 2006: 306, 311 – 312, 317.)

Selvitystilaan voidaan mennä: osakkeenomistajien päätöksen perusteella eli vapaaehtoisesti, tai kaupparekisteriviranomaisen ja/tai tuomioistuimen toimesta. Mikäli kaupparekisteriviranomainen huomaa, että yrityksellä ei ole kaupparekisterissä toimikelpoista hallitusta tai yrityksellä ei ole edustajaa, johtavat nämä asiat siihen, että yritys asetetaan selvitystilaan tai poistetaan kaupparekisteristä. Viranomaisella on kuitenkin velvollisuus kehottaa ensin korjaamaan puutteet. Mikäli yhtiö korjaa virheen, selvitystilan uhka väistyy. (Siikarla 2006: 308 – 309, 311.)

Yhtiökokous päättää vapaaehtoisesta selvitystilasta ja yhtiön purkamisesta määränemmistöllä. Tässä samassa kokouksessa valitaan yhtiölle yksi tai useampi selvitysmies, jotka rekisteröidään kaupparekisteriin. Selvitysmiehenä voi toimia kuka tahansa henkilö, myös joku yrityksen sisältä. Selvitysmiesten tehtävänä on hoitaa yhtiön asioita ja edustaa yhtiötä selvitystilan aikana. Käytännössä tämä tarkoittaa yhtiön velkojen maksamista ja omaisuuden muuttamista rahaksi, siltä osin kuin selvitystä varten vaaditaan. Selvitysmiesten tehtäviin kuuluu myös ns. lopputilityksen tekeminen. Tämä sisältää yhtiön omaisuudenjaon, tilinpäätökset, toimintakertomukset ja tilintarkastuskertomukset selvitystilan ajalta. Tämä lopputilitys esitetään yhtiökokouksessa ja ilmoitetaan sitten kaupparekisteriin, jonka seurauksena yhtiön on virallisesti purkautunut. (Siikarla 2006: 308, 312 –313, 318 – 319.)

Ennen lopputilitystä selvitysmiehet hakevat julkista haastetta yhtiön velkojille kaupparekisteriviranomaiselta. Haasteeseen liittyvä kuulutus julkaistaan virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää, jolloin saatavat on ilmoitettava. Tämä kuulutus on tarkoitettu yhtiön tuntemattomille velkojille. Kaupparekisteri ilmoittaa tietoon tulleet velkojat selvitysmiehille. Lisäksi kaupparekisteri tai selvitysmiehet toimittavat tiedon kuulutuksesta tunnetuille velkojille viimeistään kuukautta ennen määräpäivää. (Siikarla 2006: 316.)

Määräpäivän umpeuduttua selvitysmiehet suorittavat lopputilityksen. Selvitystilan tarkoituksena ei ole pitkittää yhtiön olemassaoloa, mutta laki asettaa vaatimuksensa, miten yhtiön purkautuminen hoidetaan. Lyhimmillään purkautuminen kestää kolme kuukautta, joka vaaditaan haasteeseen liittyvän kuulutuksen tekemiseen. (Siikarla 2006: 312.)

Yhtiön purkaminen aiheuttaa veroseuraamuksia sekä yhtiölle itselleen että osakkeenomistajille. Osakkeenomistajan saama jako-osa on luovutusvoittoa tai tappiota. Sen laskenta ja verotus on esitetty tarkemmin luvussa 4.1.3 Osakepääoman alentaminen. Mikäli syntyy luovutustappiota, on se vähennyskelpoista samana vuonna ja seuraavana kolmena vuotena vastaavista luovutusvoitoista. (Siikarla 2007: 196, 199.)

Itse yhtiölle verotettavaa tuloa syntyy omaisuuden tasearvon ja käyvän arvon erotuksena. Kaikki yhtiön omaisuus käydään läpi esim. seuraavasti:

kiinteistö	kalusto
tasearvo 40 000	tasearvo 30 000
käypä arvo 60 000	käypä arvo 20 000
voittoa 20 000	tappio 10 000

Yhteensä tuloa $20\,000 - 10\,000 = 10\,000$ €

Voitot ja tappiot lasketaan siis yhteen ja näin saatua voittoa verotetaan 26 %:n mukaan. (Siikarla 2007: 196 – 197.)

3.2 Maksukykyisyys

Osakeyhtiölain 13:2 § kuuluu seuraavasti: ”Varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden.” (Osakeyhtiölaki 21.7.2007/624.) Tämä säännös tuli uuden osakeyhtiölain mukana ja aiheuttaa toimenpiteitä aina kun yritys aikoo jakaa varallisuutta yrityksen ulkopuolelle eli esim. osingonjakoa, omien osakkeiden hankintaa ja osakepääoman alentamista. Jos tiedetään jakoa tehdessä, että yhtiön on maksukyvytön tai jako aiheuttaa maksukyvyttömyyden, on jako laitton. Maksukyvyyn arviointi kuuluu hallituksen tehtäviin. (Siikarla 2006: 231.)

Yrityksen maksuvalmiudella tarkoitetaan sitä, että yritys pystyy suoriutumaan jokapäiväisen toimintansa edellyttämistä maksuista ajallaan ja mahdollisimman vähällä rahamäärällä. Riittävä maksuvalmius takaa, että yritys pystyy hyödyntämään käteisalennuksia, korottomia maksuaikoja sekä tekemään päätöksiä nopeasti. Tässä yhteydessä siis maksuvalmiudella tarkoitetaan samaa kuin maksukykyisyys. (Blummé, Kaarenoja & Suontausta 2007: 41.)

Maksuvalmiutta arvioidaan tunnuslukujen avulla. Näitä tunnuslukuja ovat mm. Quick Ratio, Current Ratio sekä rahoitustuloprosentti. Quick Ratioissa rahoitusomaisuus suhteutetaan lyhytaikaisiin velkoihin eli se mittaa yrityksen kykyä suoriutua lyhytaikaisista veloista rahoitusomaisuudella tiettyinä ajankohtana. Rahoitusomaisuudella tarkoitetaan yrityksen rahoja, pankkisaamisia, myyntisaamisia ja siirtosaamisia. (Blummé ym. 2007: 44, 47 – 48.)

$$\text{Quick Ratio} = \frac{\text{rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{lyhytaik. vieras pääoma} - \text{lyhytaik. saadut ennakat}}$$

(Blummé ym. 2007: 47.)

$$\text{Rahoitustuloprosentti} = \frac{\text{rahoitustulos}}{\text{liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

(Blummé ym. 2007: 48.)

Rahoitustulos lasketaan:

Tulos ennen satunnaisia eriä

- välittömät verot

+ poistot ja arvonalentumiset

Rahoitustulos

(Blummé ym. 2007: 48.)

Rahoitustuloprosentin tulisi olla suurempi kuin 0, silloin tulos riittäisi lainojen lyhennyksiin, voitonjakoon ja käyttöpääoman kasvuun (Blummé ym. 2007: 48).

$$\text{Current Ratio} = \frac{\text{vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

(Kauppalehti Oy 2008.)

Current Ratiolla taas mitataan sitä, kuinka yritys pystyy suoriutumaan vaihto- ja rahoitusomaisuudella lyhytaikaisista veloista. (Kauppalehti Oy 2008.)

Maksuvalmiuden rinnalla kulkevat yrityksen kannattavuus ja vakavaraisuus. Kannattavuudella tarkoitetaan yksinkertaisesti sitä, että menot riittävät kattamaan kulut ja yritys tekee mahdollisimman paljon voittoa. Yleensä kannattavuutta kannattaa tarkastella pitkällä aikavälillä, sillä hetkelliset huonot myynnit tai investoinnit voivat lyhyellä aikavälillä syödä kannattavuutta. (Blummé ym. 2007: 38.)

Vakavaraisuudella puolestaan tarkoitetaan sitä, että yrityksen rahoitusrakenne on kunnossa ja se pystyy suoriutumaan velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Vakavarainen yritys pystyy hoitamaan hetkittäiset kannattavuuden ongelmat eli se pystyy suoriutumaan vieraan pääoman kustannuksista, vaikka tulot olisivatkin huonot. Vakavaraisella yrityksellä oman ja vieraan pääoman suhde on oikea eikä aiheuta ongelmia. (Blummé ym. 2007: 39 – 40.)

Maksukykyisyyttä tulisi arvioida hallituksen tehdessä ehdotusta varojenjaosta, yhtiökokouksen päättäessä varojenjaosta sekä varojenjaon maksuhetkellä. Eli siis koko hallinnollisen prosessin ajan. Maksukykyisyyden lähtökohtana toimii viimeisin tilinpäätös ja mahdollinen välitilinpäätös sekä tulevaisuuden ennustamiseen liittyvät, tulos-, tase- ja kassavirtaennusteet, rahoitusbudjetit sekä yleiset kehityslinjat. Maksukykyisyyttä arvioitaessa kannattaa myös huomioida varojenjaon kriittisyys eli ollaanko jakamassa suurta osaa vapaasta tai sidotusta pääomasta vai kenties vain murto-osaa voitosta, ja suhteuttaa arvioinnin perusteellisuus sen mukaan. (Blummé ym. 2007: 120 – 121, 123.)

Itse yrityksen maksukykyisyyttä varten ovat Blummé, Kaarenoja ja Suontausta (2007) esittäneet esimerkin maksukykytestistä, jossa on seitsemän vaihetta. He toteavat, että kyseinen maksukykytesti on tilintarkastusyhteisön kehittämä. (Blummé ym. 2007: 123.)

Tässä vaiheet:

- ”1. Jakokelpoisten varojen määrän selvitys taseen perusteella
 2. Suunnitellun varojen jaon määrän ennakoarviointi
 3. Maksukykytestin kysymyksiin vastaaminen
 - yhtiön nykyinen taloudellinen tila
 - tulevaisuuden näkymät
 - riskit
 4. Vastausten arviointi ja mahdolliset lisäselvitykset
 5. Varojenjakotilanteiden luokittelu
 6. Maksukykytestin ja selvitysten dokumentointi
 7. Varojen jakoon liittyvä päätöksenteko”
- (Blummé ym. 2007: 124.)

Maksukykyisyydestin ensimmäistä vaihetta kutsutaan myös tase-testiksi. Käytännössä siis selvitetään vapaan pääoman määrä yrityksessä. Kolmas vaihe sisältää kysymyksiä, joilla selvitetään yrityksen taloudellista tilaa. Näitä kysymyksiä ei ole kirjassa testin yhteydessä lueteltu, mutta ne koskevat mm. seuraavia asioita: liiketulos, tilikauden tulos, vakavaraisuus, maksuvalmius, taloudellinen tilanne toimialaan verrattuna, seuranta- ja suunnittelujärjestelmät, ennusteiden luotettavuus, kassaennuste, varojenjaon rahoitus, riskien kartoitus ja asiakkaiden tms. menetys. (Blummé ym. 2007: 124, 126 – 127.)

Maksukykyisyyttä arvioitaessa kannattaa siis aina muistaa, että sen tulisi ottaa huomioon tulevaisuudessa tapahtuvat mahdolliset muutokset. Myös se, kuinka paljon varallisuutta ollaan jakamassa osakkaille, määrittelee maksukykyisyyden arviointia. Koska kyseinen säännös tuli voimaan uuden lain myötä, käytännön tietoa siitä, miten maksukykyisyyttä tulisi mitata, on vielä vähän.

3.3 Nettovarallisuus

Nettovarallisuuden merkitys, erityisesti osingonsaajan näkökulmasta on tärkeä. Verosuunnittelun kannalta Siikarlan (2007) mielestä osakeyhtiöiden tulisi pyrkiä kasvattamaan nettovarallisuutta. Rajana voitaisiin pitää 1,0 milj. € nettovarallisuutta, joka johtaisi suurimpaan mahdolliseen verottoman osingon määrään. Verosuunnittelun kannalta huomioitavaa on myös se, että osakkeiden matemaattisen arvon (kts. 6.2 Osinkotulot) pohjana käytetään aina edellisen tilinpäätöksen nettovarallisuutta. (Siikarla 2007: 45.)

Nettovarallisuudella tarkoitetaan yhtiön varoja, joista on vähennetty velat. Osakkeenomistajan kannalta nettovarallisuuteen tehdään oikaisuja kahden asian, työsuhdeasunnon ja osakslainan, vuoksi. Työsuhdeasunnon arvo vähennetään osakkeenomistajan osakkeiden matemaattisesta arvosta, mikäli seuraavat ehdot täyttyvät:

- osakkeenomistaja omistaa yhdessä perheenjäsenten kanssa yli 50 %:a osakkeista,
- osakkeenomistaja on johtavassa asemassa yrityksessä ja
- osakkeenomistaja kuuluu YEL:iin

Mikäli osakkeenomistajalla ja perheellä on käytössä asunnosta vain puolet, vähennetään asunnon arvosta vain puolet. (Siikarla 2007: 45, 54 – 55.)

Osakaslainalla tarkoitetaan yhtiön antamaa rahalainaa osakkeenomistajalle tai tämän perheenjäsenille. Sen arvo vähennetään matemaattisesta arvosta jos:

- osakkeenomistaja ja perheenjäsenet yhteensä omistavat vähintään 10 %:a osakkeista ja
- osakkeenomistaja kuuluu YEL:iin

(Siikarla 2007: 57, Kotiranta ym. 2007: 50.)

Nettovarallisuuden varoihin kuuluvat yhtiön käyttö-, vaihto-, sijoitus- ja rahoitusomaisuus sekä aineettomat hyödykkeet ja aineettomat oikeudet, siltä osin kuin niillä on varallisuusarvoa. Velkana pidetään vieraaseen pääomaan kirjattuja eriä. Myös pääomalainaa pidetään velkana, jos se on luonteeltaan vierasta pääomaa. Laskennallisia verovelkoja ei pidetä velkana. (Kotiranta ym. 2007: 22, 32 – 33.)

Nettovarallisuuden laskennassa täytyy ottaa huomioon varojen ja velkojen arvostus. Veloissa pääsääntö on, että ne arvostetaan nimellisarvoonsa. Varoissa voidaan käyttää myös muuta kuin kirjanpidollista arvoa. Varoista rahoitusomaisuus arvostetaan nimellisarvoonsa ja vaihto-omaisuus hankintamenoonsa. Käyttöomaisuudessa käytetään verotuksessa poistamatonta hankintamenoa eli kirjanpidollista arvoa. Käyttöomaisuuskiinteistöissä ja –arvopapereissa voidaan käyttää ns. vertailuarvoa, jonka määrittämiseen käytetään arvostamislakia. Vertailuarvoa voidaan käyttää, mikäli se on poistamatonta tasearvoa suurempi. (Kotiranta ym. 2007: 30 – 31, 37, 40.)

Aineettomista hyödykkeistä voidaan osa lukea nettovarallisuuteen, mutta osaa ei. Sääntönä voidaan pitää, että mikäli hyödykkeellä on varallisuusarvoa, se kuuluu nettovarallisuuteen. Hyödykkeellä voidaan katsoa olevan varallisuusarvoa esimerkiksi silloin, kun se kerryttää tuloa tulevaisuudessa. Aineettomista hyödykkeistä esim. perustamiskulut ja tutkimus- ja kehittämismenot eivät siis kuulu nettovarallisuuteen. (Kotiranta ym. 2007: 32.)

Aineettomissa oikeuksissa voidaan jako nettovarallisuuteen kuuluvien ja kuulumattomien kesken tehdä seuraavasti: mikäli aineeton oikeus on hankittu vastiketta vastaan ja se voidaan luovuttaa erikseen, oikeus kuuluu nettovarallisuuteen. Mikäli yritys on itse kehittänyt esimerkiksi ohjelman, sitä ei lueta nettovarallisuuteen, koska se on syntynyt yrityksen sisällä eikä sitä ole hankittu vastiketta vastaan. (Kotiranta ym. 2007: 33.)

3.4 Peitelty osingonjako

Peitelty osingonjako tulkitaan laittomaksi varojenjaoksi ja sitä säätelee verotusmenettelylain (VML) 29 § 1 momentti, joka kuuluu näin:

”Peiteltyllä osingolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta.

Peiteltyllä osingolla tarkoitetaan myös omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla taikka osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa alentamalla osingosta menevän veron välttämiseksi jaettuja varoja.” (Siikarla 2006: 234.)

Peiteltyyn osingonjaon tilanne voi siis syntyä myös muussa tilanteessa kuin varsinaisessa osingonjaossa. Erityisesti osakkeiden hankinta voidaan tulkita peiteltyksi osingonjaoksi, mikäli hankinta suoritetaan selvällä ylihinnalla tai sukupolvenvaihdoksessa, ei lunasteta/hankita tarpeeksi osakkeita väistyvältä omistajalta. (Siikarla 2007: 116, 118 – 119.) Peiteltyksi osingonjaoksi voidaan tulkita myös ylisuuri palkka, jota osakas saa tai palkan maksaminen perheenjäsenille, vaikka he eivät työskentele yrityksessä (Niskakangas 2008).

Yleisimpiä tilanteita, jolloin verottaja puuttuu osakkaan oman edun tavoittelemiseen, ovat kun yksityisiä menoja on yrityksen kuuluina, yrityksen omaisuus on yksityiskäytössä ilman käsittelyä palkkakirjanpidossa tai kun kauppojen yhteydessä maksetaan ylihintaa tai alihintaa. Kaikki nämä voivat johtaa verotusmenettelylain 29 §:n soveltamiseen. (Kotiranta ym. 2007: 152)

Peitelty osingonjako tulkitaan saajan veronalaiseksi tuloksi. Tulo verotetaan siten, että 70 %:a on ansiotuloa ja 30 %:a verovapaata. (Kotiranta ym. 2007: 150 – 151.)

4 Henkilöverotus

Jokaisen ihmisen henkilökohtaiseen tuloon sovelletaan tuloverolakeja. Lain mukaan henkilökohtainen tulo jaetaan tulolajeihin: pääomatuloon ja ansiotuloon. Näistä pääomatulon veroprosentti on kiinteä 28 %. Ansiotuloa taas verotetaan progressiivisesti. Progressiivisuudella tarkoitetaan sitä, että kun verotettava tulo kasvaa, myös veroprosentti kasvaa. Veroja maksetaan valtiolle, kunnille, valtionkirkoille sekä sairausvakuutusmaksua Kansaneläkelaitokselle. Verovelvollinen maksaa tuloveroja siitä tulosta, joka hänellä on verovuoden aikana ollut. (Andersson 2006: 17 – 19.)

Nykyiseen yhteiseen valtion- ja kunnallisverotukseen siirryttiin 1970-luvulla, kun säädettiin tulo- ja varallisuusverolaki. Uusi tulo- ja varallisuusverolaki korvasi vanhan vuonna 1988. Tästä myöhemmästä laista eriytettiin 1990-luvun alussa nykyiset tuloverolaki ja varallisuusverolaki. Samalla pääomatulon ja ansiotulon verotuksessa siirryttiin nykyiseen kiinteään veroprosenttiin ja progressiiviseen verotukseen. Tämän jälkeen vuonna 2005 toteutettiin muutoksia, mutta henkilöverotuksen osalta, ainoastaan pääomatulon veroprosentti laski yhdellä prosenttiyksiköllä, ollen siis nykyään 28 %:a. (Andersson 2006: 19.)

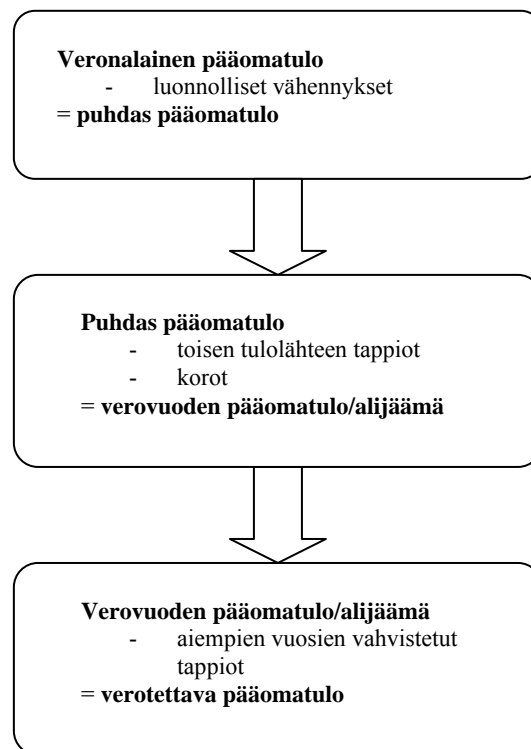
4.1 Pääoma- ja ansiotulot ja niiden verotus

Tuloverolaki (TVL 2:32§) määrittelee pääomatulon seuraavasti: ”Veronalaista pääomatuloa on, --, omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen.” (Tuloverolaki 30.12.1992/1535). Pääomatuloja ovat mm. vuokratulot, luovutusvoitot, 70 % listamattoman yhtiön pääomatulo-osingosta ja korkotulot (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2008).

Kaikki muu tulo, joka ei ole pääomatuloa, on ansiotuloa (Verohallinto 2008). Ansiotuloa ovat esim. palkat, eläkkeet, hoitotuet, 70 % ansiotulona verotettavasta osingosta, merityötulo ja maatalouden ja elinkeinon ansiotulo-osuus (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2008). Veronalaista ansiotuloa ovat myös luontoisedut, joista tavallisimpia ovat asunto-, auto-, ravinto- ja puhelinetu. Myös työntekijän säästöhenkivakuutuksen maksut ovat ansiotuloa, kun työnantaja maksaa ne. Työnantaja maksaa myös korvausta matkakuluista eli päivärahoja, kilometri-, aterial- ja majoittumiskorvauksia, mutta nämä eivät ole veronalaista tuloa saajalleen. Näille matkakulukorvauksille verohallinto kuitenkin määrittelee joka vuosi rajat, joiden mukaan kuluja korvataan. (Myrsky & Ossa 2008: 104, 106, 108, Verohallinto 2008.)

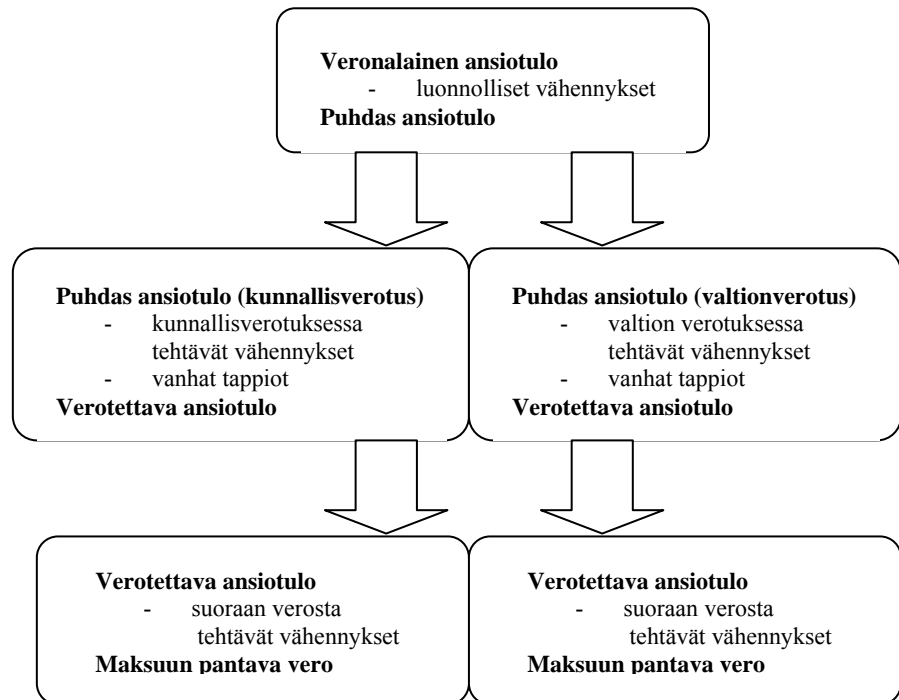
Verotus

Pääoma- ja ansiotulojen verotus tapahtuu nettotulosta, johon päästään vähentämällä erilaiset vähennykset. Ensimmäiseksi verotettavasta tulosta vähennetään ns. luonnolliset vähennykset, joita ovat tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot. Näiden vähennysten jälkeen on päädytty puhtaaseen pääoma- ja ansiotuloon. Puhtaasta pääomatulosta vähennetään tämän jälkeen henkilön korkomenot sekä laissa sallittu määrä elinkeino- ja maatalouslähteen tappiosta. Lopulliseen verotettavaan pääomatuloon päästään, kun vähennetään vielä edellisiltä vuosilta vahvistetut tappiot. (Andersson 2006: 33.) Tätä pääomatulojen verotusta on kuvattu kuviossa 1.

Kuvio 1: Pääomatulojen verotus

Puhtaasta ansiotulosta taas vähennetään valtion- ja kunnallisverotuksessa omat vähennyksensä, joiden jälkeen saadaan selville verovuoden ansiotulo valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa. Näistä vähennetään vielä erikseen valtion ja kunnallisverotuksen aikaisemmat vahvistetut tappiot, jolloin saadaan selville valtioverotuksessa verotettava ansiotulo ja kunnallisverotuksessa verotettava ansiotulo. (Andersson 2006: 33.) Tämän jälkeen vähennetään vielä suoraan verosta tehtävät vähennykset (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2008). Tätä ansiotulojen verotusta on kuvattu kuviossa 2.

Kuvio 2: Ansiotulojen verotus

Valtiolle maksettava vero ansiotuloista vuodelta 2008 lasketaan alla olevan taulukon mukaan. Mikäli tulot valtion verotuksessa ovat alle 12 600 € euroa, veroa ei mene ollenkaan. Kunnallisvero lasketaan kunnan ilmoittaman tuloveroveroprosentin mukaan, joka vahvistetaan vuosittain, edellisvuoden joulukuussa. (Verohallinto 2008.)

Taulukko 1 Vuoden 2008 valtion tuloveroasteikko (Verohallinto 2008.)

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
12 600 – 20 800	8	8,5
20 800 – 34 000	705	19,0
34 000 – 62 000	3 213	23,5
62 000 –	9 793	31,5

Pääomatulojen ja ansiotulojen verotuksessa olisi kannattavampaa pyrkiä lisäämään pääomatuloja, koska niissä on kiinteä veroprosentti kun taas ansiotuloja verotetaan progressiivisesti. Tässä täytyy kuitenkin ottaa huomioon se, että pääomatulot ovat kannattavampia vasta silloin kun ansiotuloveroprosentti ylittää 28 %:a. Mikäli pääomatulot ovat kannattavampia, tarkoittaa tämä käytännössä sitä, että osakeyhtiön osakkeenomistajien kannattaisi pyrkiä lisäämään esimerkiksi vuokra- ja korkotuloja. (Tikka, Nykänen & Kuusela 2008.)

4.1.1 Osinkotulot

Osinkotulo jaetaan kahteen lajiin, pörssiyhtiöstä ja listaamattomasta yhtiöstä saatuun osinkoon. Pörssiyhtiöstä saatu osinko on kokonaan pääomatuloa, kun taas listaamattomasta yhtiöstä saatu osinko jaetaan pääoma- ja ansiotulo-osinkoon. Pääomatulo-osinkoa on kahdenlaista, täysin verovapaata ja osittain verovapaata. (Andersson 2006: 36.) Täysin verovapaa pääomatulo-osinko on 9 %:n vuotuinen tuotto osakkeenomistajan osakkeiden matemaattiselle arvolle. Matemaattinen arvo lasketaan niin, että yhtiön edellisen tilikauden nettovarallisuus jaetaan ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Saatu tulos kerrotaan osakkeenomistajan osakkeiden lukumäärällä. (Siikarla 2007: 38.)

Pääomatulo-osinkojen verovapaa määrä on 90 000 euroa vuodessa. Tämä tarkoittaa sitä, että jos osakkeen omistajan matemaattisen arvon laskentaperusteena on 1 000 000 euroa, saa hän nostaa verovapaasti maksimimäärän eli 90 000 euroa. Pääomatulo-osinkojen verovapaa määrä (90 000 €) vastaa kaikkia pörssiyhtiöistä saatuja osinkoja. Mikäli henkilöllä on siis osinkotuloja useammasta yhtiöstä, lasketaan näistä saadut osingot yhteen. (Siikarla 2007: 38.)

Mikäli yritys jakaa osinkoa niin, että vuotuinen tuotto on yli 9 %:a, mutta nettovarallisuus on alle 1,0 milj., on tämä ylimenevä osa ansiotulo-osinkoa. Tästä ansiotulo-osingosta täytyy maksaa 70 %:n osalta ansiotuloveroa ja loppu 30 %:a on verovapaata. Jos taas osakkeiden matemaattinen arvo on enemmän kuin 1,0 milj. euroa ja yritys jakaa tuottoa yli 9 %:a, on tämä yli 9 %:n menevä osuus pääomatulo-osinkoa, josta täytyy maksaa 70 %:n osuudesta pääomatuloveroa ja 30 %:a on verovapaata. (Siikarla 2007: 39.)

Näistä edellä selvitetystä tilanteista on tehty seuraavat esimerkkilaskelmat 1 ja 2. Esimerkki 1 on tilanne, jossa nettovarallisuus on alle 1,0 milj. ja yritys jakaa osinkoa yli 9 %:a, joten syntyy verotettavaa ansiotuloa. Esimerkki 2 on taas tilanne, jossa nettovarallisuus on yli 1,0 milj. ja yritys jakaa osinkoa yli 9 %:a, joten syntyy verotettavaa ansiotuloa sekä pääomatuloa.

Esimerkki 1.

Vuotuinen tuotto 11 % ja nettovarallisuus 500 000.
Osinkoja 55 000 €.

$$\text{Verovapaata } 9 \% * 500\,000 = 45\,000 \text{ €}$$

$$55\,000 - 45\,000 = 10\,000 \text{ €}$$

$$\text{Ansiotuloa } 10\,000 * 70 \% = 7\,000 \text{ €}$$

$$\text{Verovapaata } 10\,000 * 30 \% = 3\,000 \text{ €}$$

Esimerkki 2.

Osakkeiden matemaattinen arvo on 1,3 milj. ja yritys jakaa osinkoa 150 000 €.

$$9 \% * 1\,300\,000 = 117\,000 \text{ €}$$

$$\text{verovapaata } 90\,000 \text{ €}$$

$$117\,000 - 90\,000 = 27\,000$$

$$\text{Pääomatuloa } 27\,000 * 70 \% = 18\,900 \text{ €}$$

$$\text{Verovapaata } 27\,000 * 30 \% = 8\,100 \text{ €}$$

$$150\,000 - 117\,000 = 33\,000$$

$$\text{Ansiotuloa } 33\,000 * 70 \% = 23\,100$$

$$\text{Verovapaata } 33\,000 * 30 \% = 9\,900$$

Yhteensä siis 150 000 € osingosta:

Pääomatuloa 18 900

Ansiotuloa 23 100

$$\text{Verovapaata } (90\,000 + 8\,100 + 9\,900) = 108\,000$$

Osinkotulo on aina henkilökohtaista tuloa saajalleen. Osingonjakopäätöksessä seikat, jotka vaikuttavat eniten verotukseen, ovat osinkojen nostojankohta ja tietenkin osinkojen määrä. Mikäli nostojankohta ei ole erikseen päätetty, sovelletaan sääntöä, että osingot ovat heti nostettavissa. Nostojankohta määrittelee, milloin osingot ovat osingonsaajan verotettavaa tuloa. Osingonjakopäätös voidaan siksi tehdä vuonna 2008, mutta osingot ovat nostettavissa vasta 2009 ja ovat vasta silloin osingonsaajan verotettavaa tuloa. (Siikarla 2007: 48.) Osingonjakopäätöksessä mainittu nostojankohta määrittelee myös, mitä nettovarallisuutta käytetään osingon saajan verovapaiden pääomatulo-osinkojen laskennan pohjana (Siikarla 2006: 239).

Osinkojen verotus on yhtiöverohyvitysjärjestelmän poisjäännin myötä kiristynyt. Tästä on esimerkkinä se, että verovapaan osingon laskentaprosentti laski 9,585 %:sta 9 %:iin. Myöskään verovapaalle pääomatulo-osingolle ei aikaisemmin ollut mitään rajaa. Nykyisin raja on 90 000 euroa. (Siikarla 2007: 41.)

4.1.2 Vuokratulot

Vuokratulot ovat pääomatuloa, jota verotetaan 28 %:n mukaan. Vuokratulot saadaan vähentämällä tuotoista kulut. Näitä kuluja ovat mm. yhtiövastikkeet, vuosikorjauskulut ja muut kulut, jotka ovat aiheutuneet vuokrauksesta. Mikäli vuokrauksen kohteena on kiinteistö, saadaan vähentää myös kiinteistövero. (Sainio 2005: 95, 100.)

Muita kuluja, jotka ovat aiheutuneet vuokrauksesta, ovat mm. vesi- ja sähkökulut, vuokralaisen hankkimisesta aiheutuneet kulut (esim. lehti-ilmoituskulut), vuokran perintäkulut sekä vakuutusmaksut. Kuluina saa myös tehdä poistoja rakennuksen hankintamenosta, joko 4 %:n mukaan jos kyseessä on asuin-, toimisto- tai muu vastaava rakennus tai 7 %:n mukaan jos kyseessä on myymälä-, tehdas-, varasto- tai muu vastaava rakennus. (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2008.)

Ne kulut, jotka on käytetty vuosikorjauksiin saa vähentää maksuvuonna, mutta perusparannusmenot vähennetään osakehuoneistoista poistoina menojen vaikutusaikana. Kiinteistöissä perusparannusmenot lisätään hankintamenuun. (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2008.)

4.2 Verotuksessa tehtävät vähennykset

4.2.1 Pääomatulojen vähennykset

Yleisesti todettuna pääomatuloista saadaan vähentää ne menot, jotka ovat aiheutuneet tulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä. Näitä kuluja kutsutaan luonnollisiksi vähennyksiksi. (Verohallinto 2008.)

Näitä pääomatulosta tehtäviä luonnollisia vähennyksiä ovat mm. korot ja tulolähteen tappiot. Luonnollisina vähennyksinä olevia korkoja on kolmenlaisia: asuntovelan, opintovelan ja tulonhankkimisvelan korot. Asuntovelalla tarkoitetaan velkaa, joka kohdistuu vakituisen asunnon hankkimiseen tai peruskorjaukseen. (Myrsky & Ossa 2008: 94, 99.)

Opintovelka on valtion takaama opiskelun aikana otettu velka. Tulonhankkimisvelka taas kohdistuu veronalaisen tulon hankkimiseen. On myös olemassa velkoja, joiden korot ovat vähennyskelpottomia. Näitä ovat mm. kulutusluotot. Mikäli veronmaksaja maksaa korkoja, kannattaa hänen ottaa selvää, ovatko ne vähennyskelpoisia, sillä korkojen vähennyksessä ei ole määrärajaa eikä omavastuuta, kuten monissa muissa vähennyksissä. (Myrsky & Ossa 2008: 94, 99.)

Silloin kun menojen, jotka ovat aiheutuneet tulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä, ja edellisten vuosien tappioiden määrä on suurempi kuin pääomatulot, syntyy pääomatulon alijäämä. Alijäämästä saadaan laskea alijäämähyvitys, joka on 28 %:a siltä osalta kun menot ylittävät tulot. Esim. kun menot ovat 1 000 euroa ja tuotot 500 euroa, syntyy alijäämää 500 euroa. Alijäämähyvitys on näin $28\% * 500 = 140$ euroa. (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2008.) Alijäämähyvitys pienentää maksuun pantavaa ansiotuloveroa valtiolle. Alijäämähyvityksen maksimimäärä on 1 400 euroa ja hyvitystä korotetaan 400 eurolla yhtä alaikäistä lasta kohden ja 800 eurolla, jos lapsia on useampia. (Verohallinto 2008.) Mikäli työntekijällä on työnantajan ottama ja maksama yksilöllinen eläkevakuutus, on alijäämähyvityksen enimmäismäärä 700 euroa. (Myrsky & Ossa 2008: 97.)

Mikäli alijäämähyvitystä ei voida vähentää veroista, syntyy pääomatulolajin tappio, joka on vähennyskelpoinen seuraavien kymmenen vuoden ajan pääomatulosta (Myrsky & Ossa 2008: 102).

4.2.2 Ansiotulojen vähennykset

Ansiotuloista tehdään ensin luonnolliset vähennykset, jotka ovat tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja (Verohallinto 2008). Luonnollisia vähennyksiä ovat seuraavat: tulonhankkimisvähennys, asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset, työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut sekä muut tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot, kuten työpuvut ja -välineet, työhuonevähennys sekä työasuntovähennys. Ehtona on kuitenkin se, että muut vähennykset, työhuonevähennys ja työasuntovähennys saa vähentää vain siltä osin, kuin ne ylittävät 620 euroa. Yli 620 euron ylimenevä summa voidaan siis vähentää tulonhankkimisvähennyksen lisäksi. (Myrsky & Ossa 2008: 111 – 112.)

Tulonhankkimisvähennys

Tulonhankkimisvähennys myönnetään kaikille palkkatulojen saajille. Sen vähimmäismäärä on 620 euroa, mutta enimmillään se voi olla vain palkkatulon määrä. Muut kulut esim. työpuvut, siltä osin kuin ne ylittävät 620 euroa luetaan vähennykseksi. Myös työhuonevähennys ja työasuntovähennys vaikuttavat tulonhankkimisvähennykseen. (Verohallinto 2008.)

Työhuonevähennys

Työhuonevähennys kuuluu muihin vähennettäviin kuluihin. Sillä tarkoitetaan työhuoneesta aiheutuneita kuluja ja sen saaminen edellyttää, ettei työnantaja ole järjestänyt työhuonetta tai työtehtävät vaativat paljon töitä kotona. Työhuonevähennyksen saajat ja määrät ovat jaettu kolmeen portaikkoon:

- 1) ei työnantajan järjestämää työhuonetta ja työhuonetta käytetään pääansiotulon hankkimiseen, esimerkiksi freelancer-toimittajat, 680 euroa/vuosi.
- 2) työhuonetta käytetään osapäiväisesti pääansiotulon tai pysyväisluontoisten tai huomattavien sivutulosten hankkimiseksi, esimerkiksi opettajat, sivutoimiset isännöitsijät ja komitean sihteerit, 340 euroa/vuosi.
- 3) työhuonetta käytetään satunnaisten sivutulosten hankkimiseen, 170 euroa/vuosi. (Verohallinto 2008.)

Työasuntovähennys

Työasuntovähennys on uusi vähennys, jota käytetään ensimmäistä kertaa vuoden 2008 verotuksessa. Työasunnolla tarkoitetaan asuntoa, joka on vuokrattu toiselta paikkakunnalta ja työasunto sijaitsee yli 100 kilometrin päässä vakituisesta asunnosta. Tämän johdosta saa työasunnon vuokraaja vähentää verotuksessa 250 euroa kuukaudelta ja enintään 3 000 € vuodessa. (Myrsky & Ossa 2008: 112 – 113.)

Matkakustannukset

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset lasketaan yleensä halvimman kulkuneuvon mukaan. Jos veronmaksaja pystyy perustelevaan järkevästi, miksi matka kuljetaan esim. autolla bussin sijaan, voi verottaja hyväksyä myös kalliimman vaihtoehdon. Matkakustannuksia voidaan maksimissaan vähentää 7 000 euron edestä ja kustannusten omavastuu on 500 euroa. Alle omavastuun jääviä matkakustannuksia ei siis voi verotuksessa vähentää. (Verohallinto 2008.)

Yhteiset vähennykset

Edellä mainittujen vähennysten jälkeen on tiedossa puhdas ansiotulo. Tämän jälkeen tehdään vähennyksiä, jotka ovat samoja valtion- ja kunnallisverotuksessa. Näitä vähennyksiä ovat lakisääteinen työntekijän eläkemaksu (4,1 /5,2 %), työttömyysvakuutusmaksu (0,34 %), sairausvakuutus-päivärahamaksu (0,67 %) sekä omasta ja puolison pakollisesta tai lakisääteisestä eläkevakuutuksesta aiheutuneet maksut. Viimeksi mainittujen maksujen ehtona kuitenkin on, ettei näitä vakuutusmaksuja ole vähennetty elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulosta. Veronmaksukyvyyn heikennyttyä voidaan ansiotulosta tehdä myös harkinnanvarainen vähennys, joka on maksimissaan 1 400 euroa. Tähän vähennykseen vaaditaan kuitenkin erityinen peruste. (Myrsky & Ossa 2008: 113, Verohallinto 2008.)

Tämän jälkeen ansiotuloja täytyy käsitellä erikseen valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa. Valtionverotuksessa tehtäviä vähennyksiä on jäljellä ainoastaan eläketulovähennys. Tämä vähennys koskee tietenkin vain eläkkeen saajia. Kunnallisverotuksessa vähennyksiä on jäljellä enemmän. Myös kunnallisverotuksessa tehdään eläketulovähennys, mutta sen lisäksi mahdollisia vähennyksiä ovat vielä invalidivähennys, opintorahavähennys, ansiotulovähennys ja kunnallisverotuksen perusvähennys. (Myrsky & Ossa 2008: 114 – 115.)

Invalidivähennys

Invalidivähennys tehdään, jos veronmaksajalla on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta. Vähennys on maksimissaan 440 euroa ja se vähenee sen mukaan, mikä on sairauden tai muun aiheuttaman haitan haitta-aste. Esimerkiksi jos haitta-aste on 40 %:a, vähennys on myös 40 %:a. Haitta-asteen tulee kuitenkin olla vähintään 30 %:a, että vähennyksen saa tehdä. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Opintorahavähennys

Opintorahavähennykseen ovat oikeutettuja opintorahaa saavat opiskelijat. Vähennyksen määrä on vuoden 2008 verotuksessa 2 600 €, kuitenkin vähennys voi olla enintään opintorahan määrä. Kun puhdas ansiotulo ylittää vähennyksen määrän, pienennetään vähennystä 50 %:a ylimenevältä osalta. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Ansiotulovähennys (kunnallisverotus)

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennykseen ovat oikeutettuja kaikki, jotka ovat saaneet ansiotuloja. Puhtaat ansiotulot toimivat vähennyksen laskemisen perustana. Mikäli tulot ovat 2 500 – 7 230 euroa vähennyksen määrä on 51 % näiden erotuksesta. Tämän ylimenevältä osalta vähennyksen määrä on 28 %:a. Maksimissaan vähennys on kuitenkin 3 570 euroa. Mikäli puhtaat ansiotulot ylittävät 14 000 euroa, vähennetään tämän ylimenevältä osalta 4,5 %:a vähennyksen määrästä. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Perusvähennys

Kunnallisverotuksen perusvähennyksellä pyritään tasaamaan pientuloisten ja suurituloisten veroja. Perusvähennyksen täysi määrä on 1 480 euroa, eli jos puhtaat ansiotulot ovat tämän suuruiset, ovat ne vähennyksen alaisia. Mikäli tulot ovat kuitenkin suuremmat, pienennetään vähennystä 20 %:lla ylimenevältä osalta. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Näiden vähennysten jälkeen on käsitelty puhtaasta ansiotulosta tehtävät vähennykset valtion- ja kunnallisverotuksessa ja selvillä on verotettava ansiotulo ja valtion tulovero sekä kunnallisvero. Jäljellä on kuitenkin vielä vähennyksiä, jotka tehdään suoraan maksettavasta verosta. Valtionverotuksessa tällaisia vähennyksiä ovat ansiotulovähennys, invalidivähennys, elatusvelvollisuusvähennys ja kotitalousvähennys. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Ansiotulovähennys (valtionverotus)

Valtionverotuksen ansiotulovähennys lasketaan verovuoden ansiotuloista. Enimmillään vähennys on 400 euroa ja vähennys lasketaan siten, että kun tulot ylittävät 2 500 euroa on vähennys 3,6 %:a. Kun puhtaat ansiotulot ylittävät 33 000 euroa, pienenee vähennys 0,9 %:a tältä ylittävältä osalta. Tämä vähennys tehdään ennen muita vähennyksiä tuloverosta. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Invalidivähennys

Valtionverotuksen invalidivähennys on samankaltainen kuin kunnallisverotuksen. Invalidivähennys tehdään, jos veronmaksajalla on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta. Vähennys on maksimissaan 115 euroa ja se vähenee sen mukaan mikä on sairauden tai muun aiheuttaman haitan haitta-aste. Esimerkiksi jos haitta-aste on 40 %:a, vähennys on myös 40 %:a. Haitta-asteen tulee kuitenkin olla vähintään 30 %:a. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Elatusvelvollisuusvähennys

Elatusvelvollisuusvähennykseen ovat oikeutettuja elatusapua maksavat. Tuloverosta vähennetään heidän osaltaan 1/8-osa elatusavun määrästä. Tämä vähennys voi kuitenkin olla enintään 80 euroa alaikäistä lasta kohden. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Kotitalousvähennys

Kotitalousvähennys myönnetään kotitalous-, hoiva- tai hoitotyöstä sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- tai perusparannustyöstä. Minimissään vähennys on 100 euroa, maksimissaan 2 300 euroa. Kunnossapito- ja perusparannustyötä voi vähennykseen sisällyttää enintään 1 150 euroa. Vähennykseen kuuluu 30 %:a palkoista ja palkkojen sivukuluista sekä 60 %:a työkorvauksista, jotka maksetaan veronalaista toimintaa harjoittavalle. Vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen, ennen alijäämähyvityksen tekoa. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Opintolainavähennys

Opintolainavähennyksellä tarkoitetaan sitä, että jos on suorittanut korkeakoulututkinnon määräajassa, niin saa vähentää verotuksessa opintolainan lyhennykseen käyttämänsä määrän. Vähennysten yhteenlaskettu määrä lasketaan lainan kokonaismäärästä. Opintolainan määrästä vähennetään 2 500 euroa ja tästä erotuksesta vähennyskelpoista on 30 %:a. Vähennyksen ja vähennyksen enimmäismäärän ratkaisee Kansaneläkelaitos. Verohallinto vähentää opintolainavähennyksen seuraavana kymmenenä vuotena, kun veronmaksaja on valmistunut ja lyhentää lainaa. Vähennys tehdään tuloverosta tehtävien muiden vähennysten sekä alijäämähyvityksen jälkeen. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.)

Mikäli opintolainavähennys tehdään, on sitä ennen tehty jo alijäämähyvitys. Mikäli opintolainavähennystä ei tehdä, tehdään seuraavaksi alijäämähyvitys. Tämän jälkeen vähennetään vielä maksetut ennakonpidätykset. Alijäämähyvityksen määritelmä ja laskentaperusteet on selvitetty luvussa 6.4.1 Pääomatulojen vähennykset.

Tehtävistä vähennyksistä voidaan todeta, että osan niistä verottaja tekee automaattisesti, mutta osa verovelvollisen täytyy itse ilmoittaa. Tärkeää onkin, että kun veroilmoitus tulee, sen sisältö tarkistetaan ja ilmoitetaan ne vähennykset, jotka ovat vain verovelvollisen tiedossa. (Verohallinto 2008.)

5 Case: Yritys X Oy ja osakas Y

5.1 Yrityksen perustiedot

Osakeyhtiö on metallialan yritys, joka valmistaa erilaisia metalliosia kuten kaiteita ja rännejä. Yritys toimi aikaisemmin toimimella, mutta verotuksellisista syistä osakas halusi perustaa osakeyhtiön. Osakeyhtiö perustettiin ja toiminimi myi sille työkonet ja muut välineet, jonka jälkeen toiminimi sitten lopetettiin.

Osakeyhtiö perustettiin vuonna 2005 ja sen osakepääoma oli perustettaessa 8 000 €. Osakeyhtiöllä on vain yksi osakas ja hallituksen jäsenenä on osakas ja varajäsenenä osakkaan sisko. Yritys työllistää osakkaan lisäksi kaksi muuta metallialan työntekijää.

Osakeyhtiö toimii osakkaan omistamissa tiloissa, joista osakeyhtiö siis maksaa vuokraa osakkaalle. Tiloissa on vuokralla myös kaksi muuta yritystä. Osakeyhtiön maksama vuokra on 1 200 €/kk, elokuun alusta lähtien vuokraa maksetaan 1 450 €/kk. Lisäksi osakas nostaa yrityksestä palkkaa 3 000 €/kk.

5.2 Yrityksen verotus vuodelle 2008

Yrityksen verotuksen laskennassa käytetään pohjana luvussa 3.4 esitettyä pohjaa. Tämän opinnäytetyön tekovaiheessa kyseisen yrityksen kirjanpitoa on tehty heinäkuulle asti ja näitä lukuja käytetään laskennan pohjana. Tilikauden voiton laskennassa on käytetty heinäkuun voittoa, joka on jaettu seitsemällä ja kerrottu taas 12 kuukaudella, jolloin on päästy arvioituun tilikauden voittoon.

Tilikauden voitto

- + tilikauden ennakoverot
- + veronalaiset tulot, joita ei ole kirjanpidon tuotoissa
- verovapaat tulot, jotka ovat kirjanpidon tuotoissa
- + vähennyskelvottomat menot, jotka ovat kirjanpidon kuluissa
- vähennyskelpoiset menot, jotka eivät ole kirjanpidon kuluissa
- vahvistetut tappiot

Verotettava tulos

Yrityksen voitto	19 351,38
+ Ennakkoverot	28 645,44
+ Veron korotukset	83,89
Verotettava tulos	48 080,71
Maksettava vero	
48 080,71 * 26 % =	12 500,98

5.3 Osakkaan verotus

Osakkaan verotukseen vaikuttavia tekijöitä ovat erilaiset tulonlähteet. Osakas saa vuokratuloa osakeyhtiöltä ja nostaa lisäksi palkkaa. Hänellä on myös mahdollisuus nostaa osinkoja. Näin osakkaalle muodostuu erilaisia tuloja. Vuokratulot ovat pääomatuloa, palkkatulot ansiotuloa ja osinkotulot joko verovapaita pääomatuloja tai veronalaisia ansiotuloja.

Verosuunnittelun kannalta on hyvä, että osakas saa erilaisia tuloja. Erityisesti pääomatulojen lisäämistä suositellaan, sillä niiden verotus tapahtuu kiinteällä veroprosentilla. Ansiotulojakin voi nostaa, mutta niiden verotus on pääomatuloihin nähden korkeampaa.

5.3.1 Osakkaan verojen laskenta

Seuraavaksi on laskettu osakkaan ansiotuloverotus kunnallisverotuksen ja valtionverotuksen osalta.

Ansiotulot	36 000,00
Luonnolliset vähennykset	
- tulonhankkimisvähennys	620,00
Puhdas ansiotulo	35 380,00
- Lakisääteinen työntekijän eläkemaksu 4,1 %	1 476,00
- Työttömyysvakuutusmaksu 0,34 %	122,40
- Sairausvakuutuspäivärahamaksu 0,67 %	241,20
Verotettava tulo kunnallisverotus/valtionverotus	33 540,40

Kunnallisverotus		
Ansiotulovähennys		
51 % (7 230 – 2 500) = 2 412,30		
28 % (36 000 – 7 230) = 8 055,60		
Yht. 10 467,90 => max 3 570		
3 570 – 4,5 % (35 380 – 14 000) = <u>2 607,90</u>	2 607,90	
Verotettava tulo kunnallisverotuksessa	30 932,50	
Kunnallisveroprosentti + kirkollisvero, sairaanhoitomaksu ja päivärahamaksu 21,16 %		
Maksettava kunnallisvero		
30 932,50 * 21,16 % =	6 545,32 €	
Verotettava tulo valtionverotuksessa	33 540,40	
Valtionverot taulukon 1 mukaan		
705 + (33 540,40 – 20 800) * 0,19 =	3 125,68	
Suoraan verosta tehtävä vähennys valtionverotuksessa		
Valtionverotuksen ansiotulovähennys		
3,6 % (36 000 – 2 500) = 1 206 => max 400		
400 – 0,9 % (35 380 – 33 000) = <u>378,58</u>	378,58	
Maksettava valtionvero	2 747,10 €	
Yhteensä maksettavaa	9 292,42 €	
Laskelmissa on otettu huomioon vain tiedossa olevat vähennykset. Pääomatulojen osalta verotuksesta voidaan todeta, että tiedossa olevia tuloja ovat vuokratulot.		
1.1. – 31.7.	1 200 euroa	8 400
1.8. – 31.12.	1 450 euroa	<u>7 250</u>
Yhteensä		15 650
Pääomatulojen vähennykset eivät ole vielä tiedossa, joten maksettava pääomatulovero olisi:		
15 650 * 28 % =		4 382 €

5.3.2 Palkkaa vai osinkoa - vertailu

Tässä osiossa on esitetty erilaisia laskelmia palkasta ja osingonjasta. Alla olevassa taulukossa 2 on esitetty laskelmien jaettavat rahamäärät ja eri tilanteet.

Jaettava määrä 36 000	Tilanne 1: kaikki palkkana
	Tilanne 2: kaikki osinkona
	Tilanne 3: puolet palkkana, loput osinkona
	Tilanne 4: puolet osinkona, loput palkkana
	Tilanne 5: maksimi verovapaa osinko, loput palkkana
Jaettava määrä 50 000	Tilanne 1: kaikki palkkana
	Tilanne 2: kaikki osinkona
	Tilanne 3: puolet palkkana, loput osinkona
	Tilanne 4: puolet osinkona, loput palkkana
	Tilanne 5: maksimi verovapaa osinko, loput palkkana
Jaettava määrä 50 000, korkeampi nettovallisuus	Tilanne 1: kaikki palkkana
	Tilanne 2: kaikki osinkona
	Tilanne 3: puolet palkkana, loput osinkona
	Tilanne 4: puolet osinkona, loput palkkana
	Tilanne 5: maksimi verovapaa osinko, loput palkkana
Jaettava määrä 84 000	Tilanne 1: palkka 36 000, osinko 10 650, loput yritykselle
	Tilanne 2: palkka 20 000, osinko 10 650, loput yritykselle
	Tilanne 3: palkka 36 000, loput osinkona
	Tilanne 4: palkka 20 000, loput osinkona

Taulukko 2. Laskelmien jaettavat rahamäärät ja tilanteet

Laskelmien pohjaksi on ensimmäiseksi laskettu yrityksen nettovallisuus taseen 31.12.2007 perusteella (liite 4).

Nettovarallisuus 2007

Varat	
Koneet ja kalusto	41 453,36
Myyntisaamiset	14 707,10
Siirtosaamiset	2 170,63
Rahat ja pankkisaamiset	84 537,28
Yhteensä	142 868,37

Velat	
Ostovelat	1 303,20
Muut velat	12 936,60
Siirtovelat	10 295,78
Yhteensä	24 535,58

Nettovarallisuus 118 332,79 €

Nettovarallisuuden perusteella saadaan selville osakkeiden matemaattinen arvo. Tämä on tässä tapauksessa sama kuin nettovarallisuus, koska osakas omistaa kaikki osakkeet. Nettovarallisuuden perusteella voidaan laskea osakkaan verovapaa pääomatulo-osinko $118\,332,79 \cdot 9\% = 10\,649,95 \approx 10\,650$ €. Tätä verovapaata pääomatulo-osinkoa on käytetty seuraavissa laskelmissa.

Laskelmissa esitettävä jaettava tulos vaihtelee. Jaettava osinko syntyy siinä tilanteessa kun yrityksen verotettavasta tuloksesta vähennetään verot, sillä yritys ei lähtökohtaisesti voi jakaa osinkona enempää kuin tilikauden voiton.

Laskelmien on tarkoitus olla vain suuntaa-antavia, joten niissä ei ole käsitelty esim. verotuksessa tehtäviä vähennyksiä. Osakkaan palkan kuluna tulee yrityksen maksettavaksi sosiaaliturvanmaksu, joka on vuonna 2008 YEL-osakkaalta 2,771 %. Yritys maksaa myös osakkaan YEL-vakuutuksen, mutta se näkyy vain yrityksen kuluissa eikä vaikuta osakkaan palkanmaksuun tai saamaan osinkoon. Kunnallisveron ja muiden maksujen yhteisprosenttina olen käyttänyt 22 %:a. Laskelmien pohjana on käytetty Aholan (2007: 36 - 41) artikkelia: Palkkaa vai osinkoa –veroseuraamusten näkökulmasta.

Jaettava määrä 36 000

Jaettavana määränä on näissä ensimmäisissä laskelmissa käytetty 36 000 euroa, joka on osakkaan normaalisti nostama palkka vuoden aikana.

Tässä yllä olevassa taulukossa on esitetty viisi erilaista tilannetta, jotka ovat seuraavat:

Tilanne 1: kaikki palkkana

Tilanne 2: kaikki osinkona

Tilanne 3: puolet palkkana, loput osinkona

Tilanne 4: puolet osinkona, loput palkkana

Tilanne 5: maksimi verovapaa osinko, loput palkkana

		Tilanne 1	Tilanne 2	Tilanne 3	Tilanne 4	Tilanne 5
Jaettava tulos		36 000	36 000	36 000	36 000	36 000
Palkka		35 029	0	18 000	11 361	21 025
Sotu-maksu	2,771 %	971	0	499	315	583
Verotettava tulo		0	36 000	17 501	24 324	14 392
Vero	26 %	0	9 360	4 550	6 324	3 742
Tulos		0	26 640	12 951	18 000	10 650
Palkka		35 029	0	18 000	11 361	21 025
Osinko		0	26 640	12 951	18 000	10 650
Yhteensä		35 029	26 640	30 951	29 361	31 675
Verovapaa osinko	9 %	0	10 650	10 650	10 650	10 650
Ansiotulo-osinko		0	15 990	2 301	7 350	0
Verovapaa	30 %	0	4 797	690	2 205	0
Verollinen	70 %	0	11 193	1 611	5 145	0
Palkka		35 029	0	18 000	11 361	21 025
Verotettava ansiotulo		35 029	11 193	19 611	16 506	21 025
Verot						
valtio		3 455	0	604	340	748
kunta +						
muut	22 %	7 706	2 462	4 314	3 631	4 626
yhteensä		11 161	2 462	4 918	3 971	5 373
Käteен jää		23 868	24 178	25 534	25 075	26 302
Verot						
yritys		971	9 360	5 049	6 639	4 325
omistaja		11 161	2 462	4 918	3 971	5 373
Yhteensä		12 132	11 822	9 967	10 610	9 698

Kun lähdetään analysoimaan eri tilanteita, huomataan, että tilanteessa 1 osakas on nostanut koko 36 000 euroa palkkana. Tästä seuraa se, että yritys ja osakas maksavat veroja yhteensä 12 132 euroa, mikä on näistä kyseisistä tilanteista kaikista kallein verotuksen kannalta. Suurin osa veroista syntyy osakkaan verotuksessa.

Tilanteessa 2 osakas on nostanut vastaavan summan osinkona, mutta tämä ei muuta verotusta eikä saatavaa hyötyä juurikaan. Kun taas katsotaan tilannetta 5, huomataan, että tilanne on kyseisistä laskelmista parhain eli käteen jäävä summa on suurin ja verot kaikista pienimmät. Tämä johtuu puhtaasti siitä, että osakas on nostanut vain verovapaan pääomatulo-osingon ja että yritykselle syntyy vain vähän verotettavaa tuloa, koska palkkasumma on niin suuri.

Myös tilanteet 3 ja 4 antavat vähemmän maksettavia veroja kuin tilanteet 1 ja 2. Tässä yhteydessä voidaankin todeta, että tulee kannattavammaksi miettiä tulon nostamista osaksi palkkana ja verottomana tai osaksi veronalaisena osinkona. Tilanteet tulevat edullisemmiksi, koska osakkaan nostama palkka pienentää yrityksen tuloa ja veronalaista osinkoa syntyy vain vähän.

Huomioitavaa on myös se, että verojen kannalta tilanne 5 on vain 269 euroa edullisempi kuin tilanne 3, kun taas tilanteeseen 4 eroa syntyy jo 912 euroa. Ero tilanteeseen 4 johtuu siitä, että tilanne 3 antaa vähemmän verotettavaa ansiotulo-osinkoa ja yrityksen verot jäävät pienemmiksi suuremman palkkasumman vuoksi.

Jaettava määrä 50 000

Jaettava määrä on näissä laskelmissa nostettu 50 000 euroon, joka tulee pyöristetysti vuoden palkoista 36 000 € lisättynä verovapailla osingoilla 10 650 €. Vertaillen näitä lukuja edellisiin viiteen tilanteeseen, voidaan todeta, että tilanne ei juurikaan muutu.

Näissä viidessä tilanteessa on tehty seuraavaa:

Tilanne 1: kaikki palkkana

Tilanne 2: kaikki osinkona

Tilanne 3: puolet palkkana, loput osinkona

Tilanne 4: puolet osinkona, loput palkkana

Tilanne 5: maksimi verovapaa osinko, loput palkkana

		Tilanne 1	Tilanne 2	Tilanne 3	Tilanne 4	Tilanne 5
Jaettava tulos		50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Palkka		48 652	0	25 000	15 779	34 648
Sotu-maksu	2,771 %	1 348	0	693	437	960
Verotettava tulo		0	50 000	24 307	33 784	14 392
Vero	26 %	0	13 000	6 320	8 784	3 742
Tulos		0	37 000	17 987	25 000	10 650
Palkka		48 652	0	25 000	15 779	34 648
Osinko		0	37 000	17 987	25 000	10 650
Yhteensä		48 652	37 000	42 987	40 779	45 298
Verovapaa osinko	9 %	0	10 650	10 650	10 650	10 650
Ansiotulo-osinko		0	26 350	7 337	14 350	0
Verovapaa	30 %	0	7 905	2 201	4 305	0
Verollinen	70 %	0	18 445	5 136	10 045	0
Palkka		48 652	0	25 000	15 779	34 648
Verotettava ansiotulo		48 652	18 445	30 136	25 824	34 648
Verot						
valtio		6 656	505	2 479	1 660	3 365
kunta + muut	22 %	10 703	4 058	6 630	5 681	7 623
yhteensä		17 360	4 563	9 109	7 341	10 988
Käteen jää		29 887	32 437	33 186	33 001	34 310
Verot						
yritys		1 348	13 000	7 013	9 221	4 702
omistaja		17 360	4 563	9 109	7 341	10 988
Yhteensä		18 708	17 563	16 121	16 562	15 690

Tilanne 5 on edelleen edullisin, koska osakas nostaa vain verovapaan pääomatulo-osingon ja palkkasumma on niin suuri, että yritykselle jää vain vähän verotettavaa tuloa. Tilanteet 3 ja 4 ovat seuraavaksi edullisimmat verojen osalta. Tilanteen 5 ja 3 välillä on eroa 431 euroa ja tilanteen 5 ja 4 välillä 872 euroa. Tilanteet 1 ja 2 ovat edelleen epäedullisimmat.

Tilanteissa kannattaa huomata myös se, että lisäys jaettava määrässä (14 000) näkyy noin 50 %:sesti (7 400 - 8 200) käteen jäävässä rahassa, toisin sanoen puolet rahan nostosta menee veroihin.

Jaettava määrä 50 000, korkeampi nettovarallisuus

Seuraavaksi käsitellään tilannetta, jossa osakkaan omistama kiinteistö on lisätty osakeyhtiön nettovarallisuuteen omanpääoman sijoituksena. Kiinteistön arvoksi on määritelty 78 000 euroa kiinteistön verotuksen perusteella.

Nettovarallisuus 2007

Varat	
Koneet ja kalusto	41 453,36
Kiinteistö	78 000,00
Myyntisaamiset	14 707,10
Siirtosaamiset	2 170,63
Rahat ja pankkisaamiset	84 537,28
Yhteensä	220 868,37

Velat	
Ostovelat	1 303,20
Muut velat	12 936,60
Siirtovelat	10 295,78
Yhteensä	24 535,58

Nettovarallisuus 196 332,79 €

Verovapaa pääomatulo-osinko $196\,332,79 * 9\% = 17\,669,95 \approx 17\,670$ €

Jaettavana määränä on käytetty 50 000 euroa. Jaettava määrä on valittu sen perusteella, että kun kiinteistö lisätään yrityksen netto-varallisuuteen, poistuvat yrityksen kuluista vuokramenot eli noin 15 000 euroa. Tällöin siis 36 000 euroa lisättynä 15 000 eurolla antaa summaksi noin 50 000 euroa.

Tilanteet ovat samat kuin edellä eli:

Tilanne 1: kaikki palkkana

Tilanne 2: kaikki osinkona

Tilanne 3: puolet palkkana, loput osinkona

Tilanne 4: puolet osinkona, loput palkkana

Tilanne 5: maksimi verovapaa osinko, loput palkkana

		Tilanne 1	Tilanne 2	Tilanne 3	Tilanne 4	Tilanne 5
Jaettava tulos		50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Palkka		48 615	0	25 000	15 779	25 417
Sotu-maksu	2,771 %	1 386	0	693	437	704
Verotettava tulo		0	50 000	24 307	33 784	23 878
Vero	26 %	0	13 000	6 320	8 784	6 208
Tulos		0	37 000	17 987	25 000	17 670
Palkka		48 615	0	25 000	15 779	25 417
Osinko		0	37 000	17 987	25 000	17 670
Yhteensä		48 615	37 000	42 987	40 779	43 087
Verovapaa osinko	9 %	0	17 670	17 670	17 670	17 670
Ansiotulo-osinko		0	19 330	317	7 330	0
Verovapaa	30 %	0	5 799	95	2 199	0
Verollinen	70 %	0	13 531	222	5 131	0
Palkka		48 615	0	25 000	15 779	25 417
Verotettava ansiotulo		48 615	13 531	25 222	20 910	25 417
Verot						
valtio		6 647	70	1 545	726	1 582
kunta + muut	22 %	10 695	2 977	5 549	4 600	5 592
yhteensä		17 343	3 047	7 094	5 326	7 174
Käteen jää		31 272	33 953	35 893	35 453	35 913
Verot						
yritys		1 386	13 000	7 013	9 221	6 913
omistaja		17 343	3 047	7 094	5 326	7 174
Yhteensä		18 728	16 047	14 107	14 547	14 087

Verovapaa pääomatulo-osinko nousee kiinteistön vaikutuksesta 17 670 euroon eli lisäystä tulee $(17\,670 - 10\,650)$ 7 020 euroa. Lisäksi kiinteistön vaikutus näkyy yrityksen tuloksessa poistojen muodossa.

Tilanteista numero 5 on edelleen edullisin. Tilanne 3 tulee kuitenkin erittäin lähelle sitä, sillä jaettava osinko on hyvin lähellä verovapaata osinkoa. Siksi verojen määrässä ja käteen jäävässä rahassa on eroa vain 20 euroa.

Jaettava määrä 84 000

Seuraavat laskelmat poikkeavat edellisistä sillä niissä on käytetty pohjana 84 000 euroa, antamaan suurin piirtein saman verotettavan tuloksen tilanteissa 1 ja 3, kuin vuodelle 2008 on arvioitu eli 47 000 euroa. Laskelmiin on myös liitetty prosenttilaskuja helpottamaan tulkintaa, sillä tilanteissa 1 ja 2, ei nosteta kaikki rahoja pois yrityksestä. Jaettava tulos ja maksettavat verot eivät ole siis suoraan verrattavissa.

Edellisistä laskelmista poiketen, tilanteet ovat:

Tilanne 1: Palkka 36 000, osinko 10 650, loput yritykselle

Tilanne 2: Palkka 20 000, osinko 10 650, loput yritykselle

Tilanne 3: Palkka 36 000, loput osinkona

Tilanne 4: Palkka 20 000, loput osinkona

		Tilanne 1	Tilanne 2	Tilanne 3	Tilanne 4
Jaettava tulos		84 000	84 000	84 000	84000
Palkka		36 000	20 000	36 000	20000
Sotu-maksu	2,771 %	998	554	998	554
Verotettava tulo		47 002	63 446	47 002	63 446
Vero	26 %	12 221	16 496	12 221	16 496
Tulos		34 782	46 950	34 782	46 950
Palkka		36 000	20 000	36 000	20 000
Osinko		10 650	10 650	34 782	46 950
Yhteensä		46 650	30 650	70 782	66 950
Verovapaa osinko	9 %	10 650	10 650	10 650	10 650
Ansiotulo-osinko		0	0	24 132	36 300
Verovapaa	30 %	0	0	7 240	10 890
Verollinen	70 %	0	0	16 892	25 410
Palkka		36 000	20 000	36 000	20 000
Verotettava ansiotulo		36 000	20 000	52 892	45 410
Verot					
valtio		3 683	620	7 653	5 894
kunta + muut	22 %	7 920	4 400	11 636	9 990
yhteensä		11 603	5 020	19 289	15 885
Käteen jää		35 047	25 630	51 493	51 065
Verot					
yritys		13 218	17 050	13 218	17 050
omistaja		11 603	5 020	19 289	15 885
Yhteensä		24 821	22 070	32 507	32 935
verot/jaettava tulos		29,55 %	26,27 %	38,70 %	39,21 %
verot/(palkka + osinko)		53,21 %	72,01 %	45,93 %	49,19 %

Tilannetta 1 sovelletaan yrityksessä tällä hetkellä. Osakas nostaa 36 000 euroa palkkaa vuodessa sekä verottoman pääomatulo-osingon eli 10 650 euroa ja loput tuloksesta jää yritykselle. Vertailukohtana toimii tilanne 3, jossa palkkasumma on sama, mutta loppu yrityksen voitosta jaetaan kokonaisuudessaan osinkona. Näin osakkaalle muodostuu lisää ansiotuloja.

Tilanteiden 1 ja 3, vertailukohtana toimivat tilanteet 2 ja 4. Näissä jaettava summa on sama ja palkkasummana on 20 000 euroa. Näin yrityksen tulos muodostuu suuremmaksi kuin tilanteissa 1 ja 3.

Kun verrataan tilanteita 1 ja 2, huomataan, että tilanne 2 on verojen kannalta edullisempi. Tässä tapauksessa kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota laskelmien alaosassa esitettyihin prosentteihin. Kun tutkitaan näitä prosentteja, huomataan, että suhteessa nostettuun palkkaan ja osinkoon tilanne 2 muodostuukin huonommaksi. Veroja suhteessa jaettavaan tulokseen ei tässä yhteydessä voida tarkastella, sillä osa jaettavasta tuloksesta jää yritykselle.

Ero tilanteiden 1 ja 2 välillä muodostuu siitä, että tilanteessa 1 nostetaan enemmän varoja yrityksestä pois. Näin yrityksen verotettava tulos pienenee. Tästä voidaankin todeta, että yrityksen kannalta olisi edullisempää osakkaan nostaa enemmän palkkaa yrityksestä, jos siihen on lailliset perusteet ja yritys tuottaa niin paljon voittoa, että siihen on mahdollisuus. Tässä tapauksessa tilanteessa 2 edellytykset palkan nostamiselle ovat olemassa. Toinen mahdollisuus on nostaa ansiotulo-osinkoja, mutta ne muodostuvat epäedullisemmaksi kuin palkan nostaminen.

Kun taas verrataan tilanteita 3 ja 4 keskenään huomataan, että näistä tilanne 3 on edullisempi. Tämä johtuu siitä, että palkkasumma on suurempi ja näin ollen yritys maksaa tuloksestaan vähemmän veroja. Myös nostettavat varat muodostuvat noin 4 000 euroa suuremmaksi. Tilanteita voidaan tarkastella myös prosenttien avulla, mutta näistä todetaan myös, että tilanne 3 on edullisempi.

Huomioitavaa on kuitenkin se, että kun verrataan tilanteita 1 ja 3 keskenään nähdään, että tilanne 3 muodostuu edullisemmaksi. Tämä johtuu siitä, että vaikka osakas ei nostakaan kaikki rahoja pois yrityksestä, niin yritys maksaa kuitenkin omasta tuloksestaan saman veromäärän. Lähempi tarkastelu myös tuo esille sen, että tilanteessa 3, osakas nostaa yrityksestä 24 132 euroa (ansiotulo-osinko) enemmän rahaa ja maksaa tästä rahasta 7 686 euroa veroa eli noin 1/3-osan.

5.3.3 Yhteenveto palkkaa vai osinkoa -vertailusta

Laskelmien tarkoituksena oli löytää tilanne, joka antaisi suuntaa, kuinka osakkaan kannattaisi nostaa varoja yrityksestä. Tilanteen olisi myös hyvä olla osakkaalle ja yritykselle kannattava verotuksellisesti. Tämä muodostui kuitenkin hankalaksi, sen vuoksi, että yrityksen koko, tällä hetkellä nostettu palkka ja yrityksen nettovarallisuus muodostavat rajat, joiden sisällä laskelmat täytyi toteuttaa.

Ongelmalliseksi muodostui siis se, että yrityksen nettovarallisuus on niin pieni, ettei veronalaisia pääomatulo-osinkoja pääse syntymään. Pääomatulo-osinkojen nosto olisi kannattavampaa kuin ansiotulo-osinkojen, sillä ansiotuloissa verotus menee progressiivisesti. Pääomatuloissa veroprosentti on kiinteä.

Yrityksen koko puolestaan asettaa rajat nettovarallisuudelle. Koska kyseessä on näinkin pieni yritys, ei voida olettaa nettovarallisuuden koskaan kasvavan yli 1 milj. euron. Tämän vuoksi en ole tässä työssä esittänyt tällaista tilannetta koskevia laskelmia ollenkaan.

Myös se, että osakas nostaa tällä hetkellä palkkaa yrityksestä 3 000 euroa/kuukaudessa, toimii rajana. En voinut laskelmissa olettaa hänen nostavan paljon enemmän palkkaa, sillä liiallisen palkan nostoa voitaisiin pitää jo peiteltynä osingonjakona. Joissakin laskelmissa on kuitenkin esitetty vertailukohtana suurempi palkkasumma, mutta tämä ei ole realistinen tilanne osakkaan kannalta.

Yleisesti laskelmista voidaan kuitenkin todeta, että kannattavin tilanne sekä osakkaan että yrityksen kannalta on osakkaan nostaa varoja palkkana ja tietenkin verovapaa pääomatulo-osinko. Seuraavaksi parhaimpiin tuloksiin päästään kun ansiotulo-osingot ovat lähellä verovapaita osinkoja. Tästä voidaankin päätellä, että ansiotulo-osinko ei ole palkkaa edullisempi vaihtoehto. Tämä johtuu puhtaasti siitä, että palkka on yritykselle vähennyskelpoinen kulu, mitä osinko taas ei ole. Siksi asiaan ei vaikuta se, että ansiotulo-osingosta on verovapaata 30 %:a, kun taas palkasta täytyy maksaa vero 100 %:sesti.

Asiaan vaikuttaa myös se, että kyseessä on YEL-osakas, jonka palkanmaksun yhteydessä ei koidu yritykselle muita kuluja kuin sosiaaliturvamaksu. YEL-osakkaalla on kuitenkin vakuutus, jonka yritys maksaa, mutta se sisältyy jo yrityksen kuluihin. Kukkonen (2004) onkin kirjassaan todennut, että mikäli kyseessä olisi Tyel-osakas, palkanmaksu olisi suhteellisesti kallista. Eron näiden kahden välille tekevät työnantajamaksut, Yel-osakas maksaa palkastaan vain sosiaaliturvamaksun, kun taas Tyel-osakas sekä sosiaaliturvamaksun että työttömyys- ja eläkevakuutusmaksun. (Kukkonen 2004: 267, 629.)

Yrityksen ja osakkaan verosuunnittelussa on tärkeintä pyrkiä minimoimaan mahdolliset veroseuraamukset. Tämän vuoksi erilaisia varojen jakotapoja tulisi vertailla keskenään. Edullisin jakotapa löytyy yrityskohtaisesti vain laskemalla erilaisia vaihtoehtoja. Tietysti asiaan vaikuttaa myös osakkaan rahan tarve.

Yritys itse voisi kuitenkin vaikuttaa osakkaan rahan nostoon pyrkimällä kasvattamaan nettovarallisuuttaan. Tämä mahdollistaisi verovapaiden pääomatulo-osinkojen määrän lisäämistä.

Tässä työssä ei katsottu aiheelliseksi käsitellä muita varojenjakotapoja, sillä ne eivät ole tällä hetkellä ajankohtaisia kyseisen osakeyhtiön kannalta.

6 Yhteenveto

Työn tarkoituksena oli tarkastella uusia osakeyhtiön varojenjako-
tapoja sekä perehtyä olemassa olevan osakeyhtiön ja osakkaan ve-
rotukseen. Aiheen ajankohtaisuus nousi esille kun uusi osakeyhtiö-
laki tuli voimaan vuoden 2006 lopussa.

Uusi osakeyhtiölaki muutti sekä varojenjaketapoja että myös osa-
keyhtiötä yhtiömuotona. Uuden lain myötä yrityksen osakkaat
voivat päättää entistä laajemmin asioista yrityksen sisällä. Osake-
yhtiön varojenjaketapojen suurimpia muutoksia ovat se, että täysin
uusi jakotapa, vapaan oman pääoman rahaston jakaminen tuli
mahdolliseksi sekä se, että nykyisin voidaan jakaa ns. väliosinkoa,
joka tarkoittaa osingonjakoa kesken kuluvan tilikauden.

Uusien varojenjaketapojen käsittely on kuitenkin ongelmallista ve-
rotuksen vuoksi. Vaikka uusi laki on voimassa, ei verotus tunne
läheskään kaikkia niitä mahdollisuuksia, mitä uusi laki mahdollis-
taa. Tämän vuoksi voidaankin vain odottaa verolainsäädännön
päivitystä ja sitä ennen turvautua verohallinnon apuun.

Osakeyhtiön ja osakkaan verotuksen lähtökohtana on toimeksian-
tajan eli tilitoimiston asiakas, joka on yhden osakkaan osakeyhtiö.
Työssä on laskettu alustavat verot vuodelle 2008 sekä osakeyhtiöl-
le että osakkaalle. Tämän lisäksi on tehty laskelmia siitä kannattai-
siko osakkaan nostaa yrityksestä palkkaa vai osinkoa.

Laskelmissa on otettu huomioon sekä osakkaan että yrityksen ve-
rot. Käytännössä yrityksen verot ovat myös osakkaan veroja, sillä
kyseessä on pieni yritys. Laskelmien perusteella voidaan sanoa, et-
tä kannattavin tilanne syntyy silloin, kun osakas nostaa yrityksestä
palkkaa sekä verovapaan pääomatulo-osingon.

Yrityksen kannalta on kannattavampaa, että osakas nostaa yrityk-
sestä palkkaa mieluummin kuin osinkoa. Tämä johtuu siitä, että
kyseessä on YEL-osakas, jonka palkanmaksu on TYEL-osakasta
halvempaa yritykselle. Myös se, että palkka on yritykselle vähen-
nyskelpoinen kulu vaikuttaa asiaan. Palkanmaksu auttaa siis pie-
nentämään yrityksen veroja.

Yleisesti voidaan todeta, että yritysten ja osakkaiden kannattaisi paneutua verosuunnitteluun enemmän. Yritykselle tämä tarkoittaa enimmäkseen tuloksen suunnittelua sekä nettovarallisuuden kasvattamista. Osakkaalle tämä tarkoittaa erilaisten tulojen lisäämistä. Erityisesti suositellaan pääomatulojen lisäämistä, kun ansiotuloveroprosentti ylittää 28 %:a. Tällöin pääomatulojen verotus on ansiotuloja edullisempää.

LÄHTEET

- Ahola, Kari 2007. Palkkaa vai osinkoa veroseuraamusten näkökulmasta. Tilisanomat 5, 36 – 41.
- Andersson, Edward 2006. Johdatus vero-oikeuteen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Blummé, Nils, Kaarenoja, Ahti & Suontausta, Seppo 2007. Maksukyky ja osakeyhtiön varojen jakaminen. KHT-Media.
- Hannula, Antti & Kari, Matti 2007. Osakassopimukset. Helsinki: WSOYpro.
- Kauppalehti Oy, Balance Consulting. [online] [viitattu 2.9.2008] www.balanceconsulting.fi/
- Kotiranta, Kare, Raunio, Merja, Romppainen, Leena & Ukkola, Outi 2007. Varojen jakaminen ja verotus osakeyhtiössä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kukkonen, Matti 2004. Pienosakeyhtiön ja sen osakkaan tuloverotus. Helsinki: Talentum.
- Mähönen, Jukka, Säiläkivi, Antti & Villa, Seppo 2006. Osakeyhtiölaki käytännössä. Helsinki: WSOYpro.
- Myrsky, Matti & Linnakangas, Esko 2003. Johdatus elinkeinoverotukseen. Helsinki: Talentum.
- Myrsky, Matti & Ossa, Jaakko 2008. Verotuksen perusteet. Helsinki: Talentum.
- Niskakangas, Heikki 2008. Henkilöverotus. WSOYpro. [online] [viitattu 10.9.2008]. www.wsoypro.fi [Salasana]
- Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624
- Pöykkylä, Panu (toim.) 2006. Osakeyhtiölaki ja muuta yhtiölainsäädäntöä. Helsinki: Edita.
- Patentti- ja rekisterihallitus. [online] [viitattu 28.5.2008]. www.prh.fi/fi.html
- Sainio, Jussi 2005. Palkansaajan verosuunnittelu. Helsinki: Verotieto Oy.
- Siikarla, Pertti J. 2006. Osakeyhtiölaki & käytäntö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Siikarla, Pertti J. 2007. Uusi osakeyhtiölaki & verosuunnittelu. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tuloverolaki 30.12.1992/1535

Tikka, Kari S., Nykänen, Olli & Juusela, Janne 2008. Yritysverotus I-II. WSOYpro. [online] [viitattu 10.9.2008]. www.wsoypro.fi [Salasana]

Verohallinnon internetsivut
[online] [viitattu 1.10.2008]. www.vero.fi

Verohallinnon ohje: Uuden osakeyhtiölain vaikutuksia verotukseen. Ohje Dnro 206/345/2007. 8.3.2007. [online] [viitattu 10.9.2008]. www.vero.fi

Veronmaksajain Keskusliitto ry. [online] [viitattu 15.3.2008]. www.veronmaksajat.fi

LIITTEET

Liite 1

Tuloslaskelma 1.1.2008 – 31.7.2008

	1.1.2008	1.1.2007
Rahayksikkö EURO	- 31.7.2008	- 31.12.2007
LIKEVAIHTO	197 410,21	338 519,68
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	2 426,95
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-54 301,29	-99 308,15
Ulkopuoliset palvelut	-5 674,25	-14 732,67
	-59 975,54	-114 040,82
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-62 349,88	-83 351,64
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-7 337,80	-12 256,60
Muut henkilösivukulut	-4 485,46	-9 635,34
	-74 173,14	-105 243,58
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 693,31	-13 817,78
	-11 693,31	-13 817,78
Liiketoiminnan muut kulut	-24 810,11	-48 033,16
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	26 758,11	59 811,29
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	1 241,94	0,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-1,90	-3,11
	1 240,04	-3,11
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	27 998,15	59 808,18
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA	27 998,15	59 808,18
Tuloverot		
Tilikauden verot	-16 709,84	-15 819,72
	-16 709,84	-15 819,72
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	11 288,31	43 988,46

Liite 2
Tase 31.7.2008

Rahayksikkö EURO 31.7.2008 31.12.2007

V A S T A A V A A

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto

84 079,72 41 453,36

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

8 250,00 0,00

104 023,03 41 453,36

104 023,03 41 453,36

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Saamiset

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset

26 511,82 14 707,10

Siirtosaamiset

0,00 12 350,01

26 511,82 27 057,11

Rahat ja pankkisaamiset

44 702,00 84 537,28

71 213,82 111 594,39

VASTAAVAA YHTEENSÄ

175 236,85 153 047,75

V A S T A T T A V A A

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma

Osakepääoma

8 000,00 8 000,00

8 000,00 8 000,00

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

108 946,17 76 523,71

Tilikauden voitto (tappio)

11 288,31 43 988,46

128 234,48 128 512,17

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen

Ostovelat

31 521,02 1 303,20

Muut velat

-1 361,38 12 936,60

Siirtovelat

5 149,42 10 295,78

35 309,06 24 535,58

35 309,06 24 535,58

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

163 543,54 153 047,75

Liite 3
 Tuloslaskelma 1.1.2007 – 31.12.2007

	1.1.2007 - 31.12.2007	23.9.2005 - 31.12.2006
Rahayksikkö EURO		
LIKEVAIHTO	338 519,68	363 124,68
Liiketoiminnan muut tuotot	2 426,95	2 044,90
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-99 308,15	-83 467,89
Ulkopuoliset palvelut	-14 732,67	-23 547,26
	<u>-114 040,82</u>	<u>-107 015,15</u>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-83 351,64	-46 472,72
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-12 256,60	-11 976,28
Muut henkilösivukulut	-9 635,34	-5 184,31
	<u>-105 243,58</u>	<u>-63 633,31</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 817,78	-9 947,87
	<u>-13 817,78</u>	<u>-9 947,87</u>
Liiketoiminnan muut kulut	-48 033,16	-47 317,98
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	59 811,29	137 255,27
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	0,00	368,44
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-3,11	0,00
	<u>-3,11</u>	<u>368,44</u>
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	59 808,18	137 623,71
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA	59 808,18	137 623,71
Tuloverot		
Tilikauden verot	-15 819,72	-36 260,00
	<u>-15 819,72</u>	<u>-36 260,00</u>
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	<u>43 988,46</u>	<u>101 363,71</u>

Liite 4
Tase 31.12.2007

Rahayksikkö EURO 31.12.2007 31.12.2006

V A S T A A V A A

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet

Koneet ja kalusto

41 453,36 29 843,60

41 453,36 29 843,60

41 453,36 29 843,60

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Saamiset

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset

14 707,10 51 790,20

Siirtosaamiset

12 350,01 324,18

27 057,11 52 114,38

Rahat ja pankkisaamiset

84 537,28 60 603,15

111 594,39 112 717,53

VASTAAVAA YHTEENSÄ

153 047,75 142 561,13

V A S T A T T A V A A

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma

Osakepääoma

8 000,00 8 000,00

8 000,00 8 000,00

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

76 523,71 0,00

Tilikauden voitto (tappio)

43 988,46 101 363,71

128 512,17 109 363,71

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen

Ostovelat

1 303,20 9 956,28

Muut velat

12 936,60 8 830,30

Siirtovelat

10 295,78 14 410,84

24 535,58 33 197,42

24 535,58 33 197,42

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

153 047,75 142 561,13